

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminologie

Pojistný podvod – kriminologický pohled

Diplomová práce

Insurance fraud – criminological view

Master thesis

Vedoucí práce

doc. JUDr. Ivana ZOUBKOVÁ, CSc.

Autor

Bc. Denisa STROUHALOVÁ

Praha

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Chrudimi, dne

Bc. Denisa STROUHALOVÁ

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. JUDr. Ivaně Zoubkové, CSc. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování diplomové práce.

ANOTACE

Diplomová práce se zaměřuje na problematiku pojistných podvodů, a to zejména z kriminologického pohledu. V teoretické části je uvedena právní úprava pojistného podvodu, vysvětlení základních pojmů pojistný podvod a podvod, charakteristika pachatele a skutková podstata. Zabývá se vlastnostmi, rozdělením, fenomenologií a prevencí pojistných podvodů. Dále také vyšetřováním, tedy zejména průběhem vyšetřování a odhalováním pojistných podvodů. V empirické části se nachází rozhovory s osobami, které se zabývají danou problematikou v praxi, součástí je popis prevence a postupů při řešení pojistného podvodu ze strany policie a pojišťovny. Pro dosažení stanoveného cíle byla využita metoda polostrukturovaného rozhovoru s následným shrnutím provedených rozhovorů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Pojistný podvod, legislativa, pachatel, vyšetřování, odhalování, prevence, rozhovor

ANNOTATION

The diploma thesis focuses on the issue of insurance fraud, especially from a criminological point of view. In the theoretical part, the legal regulation of insurance fraud, an explanation of the basic terms insurance fraud and fraud, the characteristics of the perpetrator and the facts are presented. It deals with the characteristics, distribution, phenomenology and prevention of insurance fraud. Also by investigation, especially during the course of the investigation and the detection of insurance fraud. The empirical part contains interviews with persons who deal with the given issue in practice, a description of prevention and procedures for solving insurance fraud by the police and the insurance company is part of it. To achieve the set goal, the semi-structured interview method was used, followed by a summary of the conducted interviews.

KEYWORDS

Insurance fraud, legislation, perpetrator, investigation, detection, prevention, interview

Obsah

ÚVOD.....	6
1. PRÁVNÍ ÚPRAVA A CHARAKTERISTIKA POJISTNÉHO PODVODU	8
1.1. VYSVĚTLENÍ POJMU POJIŠTĚNÍ	8
1.2. ROZDĚLENÍ POJMŮ POJISTNÝ PODVOD A PODVOD	8
1.3. VÝVOJ LEGISLATIVY	11
1.4. VÝVOJ POJISTNÉHO PODVODU Z 250A DO PODOBY § 210 TRESTNÍHO ZÁKONÍKU	13
1.5. SKUTKOVÁ PODSTATA.....	14
1.6. CHARAKTERISTIKA PACHATELE	15
1.7. JUDIKATURA	16
2. ROZDĚLENÍ A VLASTNOSTI POJISTNÝCH PODVODŮ.....	18
2.1. FORMY POJIŠTĚNÍ	18
2.2. DRUHY POJISTNÝCH PODVODŮ	19
2.2.1 Pojistné podvody v dopravě	20
2.2.2. Pojistné podvody s motorovými vozidly	21
2.3. PŘÍČINY A FAKTORY POJISTNÝCH PODVODŮ.....	22
3. FENOMENOLOGIE POJISTNÉHO PODVODU	24
4. VYŠETŘOVÁNÍ POJISTNÝCH PODVODŮ	29
4.1. ODHALOVÁNÍ POJISTNÝCH PODVODŮ	30
4.2. PRŮBĚH VYŠETŘOVÁNÍ	32
5. PREVENCE PROTI POJISTNÝM PODVODŮM	35
6. ROZHOVORY	38
6.1.METODA POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU	38
6.2. ROZHOVOR Č. 1	38
6.2. ROZHOVOR Č. 2	48
7. SHRNUÍ ROZHOVORŮ.....	55
ZÁVĚR	58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	59
SEZNAM GRAFŮ A TABULEK.....	63
SEZNAM PŘÍLOH.....	64

Úvod

V diplomové práci jsem se zaměřila na problematiku pojistných podvodů, a to zejména z kriminologického pohledu. Jedním z hlavních důvodů, proč jsem si zvolila dané téma je zájem o danou problematiku a zároveň je toto téma stále aktuální, jelikož má pevné místo v trestné činnosti. Cílem diplomové práce je pochopení problematiky pojistného podvodu z hlediska trestně právního, popsat vývoj legislativy v oblasti pojistných podvodů a vysvětlení pojmů. Dále popis prevence a postupů při řešení pojistného podvodu ze strany policie a pojišťovny. V neposlední řadě zpracování srozumitelného textu pro čtenáře a shrnutí celé problematiky.

Začátek práce se bude věnovat teoretickému pochopení daného problému. V první kapitola vymezím problematikou pojistných podvodů, a to právní úpravou pojistných podvodů a její charakteristikou, kde jsou vysvětleny základní pojmy pojistný podvod a podvod, historický vývoj legislativy pojistného podvodu, skutková podstata, charakteristika pachatele, a nakonec příklady některých případů pojistných podvodů. Druhou kapitolu věnuji rozdělení a vlastnostem pojistných podvodů, kde budou zahrnuty podkapitoly s formou pojištění, druhu pojištění a příčiny s faktory pojistných podvodů. Celá třetí kapitola se zaměří na pojem fenomenologie, která bude doplněna o grafy a tabulky. Čtvrtá kapitola se bude zaměřovat na vyšetřování pojistných podvodů s podkapitolami např. průběh vyšetřování a odhalování. Jako poslední část teorie je kapitola pátá, která se bude zabývat prevencí proti pojistným podvodům.

V empirické části se budu věnovat rozhovorům s osobami, které se zabývají problematikou pojistných podvodů. První rozhovor bude zaměřen na pohled ze strany policie a specificky pohled npor. Mgr. Jakub Al-Rihani, působící na Obvodním ředitelství policie – Služba kriminální policie a vyšetřování, jako zástupce vedoucího 8. oddělení obecné kriminality. Zabývá se zejména pojistnými podvody u motorových vozidel.

Druhý rozhovor bude naopak veden s osobou z pojišťovnictví, která se problémem zabývá přímo z pohledu pojišťoven Tomáš Hájek, manažer prevence, vyšetřování a mobilní likvidace ve společnosti Direct pojišťovna. Dále bude následovat shrnutí zpracovaných rozhovorů se závěrem práce a zhodnocením celé problematiky diplomové práce.

1. Právní úprava a charakteristika pojistného podvodu

1.1. Vysvětlení pojmu pojištění

V pojišťovnách je vztah při vytvoření pojištění smluvní, na rozdíl od bank, kde je věřitelský vztah. Pojišťovna tvoří smluvní vztah, z hlediska vyplacení pojistného plnění při vzniku pojistné události. Když pojistné plnění nenastane, tak pojištěnec nemůže mít nárok na vyplacení prostředků.

Pojištění je samostatný právní poměr, který se tedy uzavírá plánovitě smlouvou. Smlouva poskytuje smluvní protiplnění oprávněnému, a to zejména při nástupu jevů nezávislých na vůli smluvních stran a s nárokem na plnění maximální částky pojištěného rizika. Může nastat trestná činnost, hlavně pojištěnců proti pojišťovnám, v případě, kdy chtějí uplatňovat nárok na pojistné plnění, ale vznik pojistné události upraví ve svůj prospěch s pomocí nadhodnocení výše škody, tedy se záměrem obohatit se na úkor pojišťovny nebo se záměrem spáchat pojistnou událost.

V případě většího pojistného podvodu je trestná činnost spojená i s dalšími subjekty finančního trhu hlavně proti leasingovým společnostem.¹

1.2. Rozdělení pojmů pojistný podvod a podvod

Pojistný podvod je jako trestný čin upevněn v právním řádu České republiky v § 210 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

Pojistný podvod

(1) „Uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů či zamlčením podstatných údajů v souvislosti s uzavřením nebo změnou pojistné smlouvy,

---

¹ BALOUN, Vladimír. *Organizovaný zločin o jeho možné projevy ve finančním sektoru ekonomiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. ISBN 80-86008-69-X.

s likvidací pojistné události nebo z uplatnění práva na plnění z pojištění nebo z jiného podobného plnění a bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen a potrestán.“

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f).

(7) Příprava je trestná.“²

---

² Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník v posledním znění

Pojistný podvod charakterizujeme i jako uvedení v omyl. Pokud je myšlen pojistný podvod – pachatel využívá nesprávných představ. Jinak by se dalo říct, že ve smlouvě uvádí nepravdivé údaje. Také se může stát, že uvede špatné údaje, když žádá o vyplacení daného pojistného plnění.³

Z hlediska trestně právního je potřeba vymezit si základní pojmy:

Pojistitel – vždy právnická osoba, která musí mít oprávnění poskytovat služby v pojišťovnictví.

Pojistník – osoba, která uzavřela s pojistitelem pojistnou smlouvu.

Pojištěný – podle zákona je to osoba, na kterou se vztahuje pojištění (pojistná smlouva).

Objekt – je tím myšlen majetek pojišťovny (není to majetek pojištěného).

Oprávněná osoba – pokud dojde k pojistnému plnění, které vyplývá ze smlouvy, je to tedy osoba, která oprávnění obdrží.

Obmyšlený – osoba, která dostane pojistné plnění, pokud oprávněná osoba zemře.⁴

„Pojistný zájem – pojistný zájem je oprávněná potřeba ochrany před následky pojistné události.

Pojistka – pojistitel vydá pojistníkovi pojistku jako potvrzení o uzavření smlouvy.“⁵

Podvod je uveden v § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, v posledním znění.

Podvod

(1) „Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

---

³ CHMELÍK, Jan. *Historie a současnost pojistných podvodů*. Forezní vědy Právo Kriminalistika. Praha: 2017, roč. 2 (2), s. 169–186. ISSN 2533-4387.

⁴ DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník*. Komentář. I. Díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 1229.

⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.⁶

1.3. Vývoj legislativy

Zákon z roku 1961 obsahoval jenom základní obecnou skutkovou podstatu podvodu. V roce 1997 avšak došlo k přijetí novely platného zákona č. 140/1996 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů a to zákonem č. 253/1997 Sb., u kterého se obecná skutková podstata podvodu rozšiřuje o skutkovou podstatu speciální -> pojistný podvod. V tu chvíli vystoupil pojistný podvod jako trestní čin kupředu. Rok 1997 se tedy zaspal jako zlomový bod v boji proti pojistnému podvodu z legislativního pohledu. V důvodové zprávě vládního návrhu zákona č. 253/1997 Sb., se uvádí pojistný podvod jako trestný, ale podle stávající právní úpravy se zpravidla nedá dokázat. Legislativa totiž vyžaduje, že pachatel musí mít podvodný úmysl už v době naplňování objektivní stránky trestného činu, tudíž novela zákona by měla zajistit možnost dokázat podvodný úmysl pachatele podvést až dodatečně.

Dále je považována za nedostatečnou obecná skutková podstata podvodu, jelikož zahrnuje pouze jednání, v případě, kdy již nastala majetková újma. Došlo k nárůstu zneužívání pojištění, proto bylo potřeba zavedení zvláštní skutkové podstaty, která by pomohla zabývat se závažným skutkovým jednáním v praxi.⁷

Odborná veřejnost ovšem kritizovala důvody vzniku nového ustanovení trestního zákoníku, protože důvodem ke kriminalizaci by mělo být více než jen náročnost dokazování znaku skutkové podstaty, a to zejména větší úvaha ohledně společnosti a vyskytujících se jevů, které nelze postihnout platnými prostředky.⁸

---

⁶ Zákon č. 40/2009 Sb. *trestní zákoník* v posledním znění

⁷ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 253/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*, ve znění pozdějších předpisů

⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo – novelizace v letech 1997 až 1999*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-208-8.

Během projednávání zákona č. 253/1997 Sb., v Parlamentu ČR byl vznesen návrh na vyjmutí nové skutkové podstaty ohledně pojistného zákona z nového zákona. Návrh neprošel a zákon byl přijat i s pojistnými podvody jako novou skutkovou podstavou. Kvůli tomu vzniklo nové rozdělení, kde pojistný podvod byl vymezen v §250a.

K Ústavnímu soudu byl podán návrh na zrušení §250a, navrhovatel, který podal ústavní stížnost, že soudy aplikací ustanovení o daném pojistném podvodu porušili ústavní právo v čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (zákon č. 2/1993 Sb.), kde je ustanoveno, že vlastnické právo všech vlastníků má mít stejný zákonný obsah i ochranu.

Ústavní soud návrh zamítl a v nálezu Ústavního soudu č. 127/2001 SB., se uvádí, že *„ohrožení majetku či jeho porucha, způsobené pojistným podvodem, jsou ve svém důsledku závažnější než poruchy vyvolané podvodem obecným, kde chybí provázanost subjektů pojištění. Není zde totiž jako obecný objekt chráněn pouze majetek pojišťoven, ale ve svém celku majetek cizí. Proto je trestně politicky žádoucí a nutné, aby byla existující objektivní nerovnost v dopadech obecného a pojistného podvodu vyrovnávána trestněprávní úpravou“*⁹

Po více než roce projednávání schválil parlament a následně podepsal prezident (17. ledna 2009) nový zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který však nabyl účinnosti až dne 1. ledna 2010. Nový trestní zákoník nechává ustanovení o pojistném podvodu a pracuje s ním na základě zkušeností z praxe. U formálního pojetí je vyžadováno naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu a přísnější vymezení skutkové podstaty. Důvodová zpráva však znovu uvádí jako důvod pro zavedení speciální skutkové podstaty náročnou postižitelnost obecné skutkové podstaty pojistného podvodu a dalším důvodem jsou zmíněny dopady pro ekonomiku České republiky.¹⁰

---

⁹ Nález Ústavního soudu č. 127/2001 ze dne 20. 2. 2001 ve věci návrhu na zrušení § 250a zákona č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*

1.4. Vývoj pojistného podvodu z 250a do podoby § 210 trestního zákoníku

Pro plnění své funkce v potřebném rozsahu je důležité, aby byly zákony a právní normy správné k současnosti a byly aktuální. Tedy každá zákonná ustanovení musí projít změnami a úpravami. Dnes dohledáme trestný čin pojistného podvodu v §210 zákon č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, dříve o pojistném podvodu hovořil již zákon č. 140/1961 Sb., trestního zákona v §250a, který dříve patřil do části – trestné činy proti majetku (Hlava IX).

Rozdíl mezi dříve zmíněnou právní úpravou nalezneme již v odstavci č. 1 – zákon z roku 1961 vykládá o pojistném podvodu při uzavírání pojistné smlouvy s použitím nepravdivých nebo nepřesných údajů a uplatnění nároku na plnění. Naopak v aktuálním trestním zákoníku se tyto souvislosti rozšiřují (písmena a až c). Zákon v současnosti hovoří o spáchání pojistného podvodu nejen v případech uvedených dříve, tudíž nejde jen o uzavření pojistné smlouvy. Například uvádí v odst. 1 písm. b) trestného činu pojistného podvodu se pachatel dopouští i v souvislosti s likvidací pojistné události. Změna nastala i v odst. 2 kdy trestní zákoník uvádí, že podvodu se dopouští ta osoba, co úmyslně vyvolá, či předstírá událost pojistného typu. V dřívějším zákoně nebyla o předstírané pojistné události zmínka. Odstavec 3 není možné s původním ustanovením srovnat. Rozlišují se v uvedení výše trestu a v úpravě z roku 1961 zcela chybí pojem recidivisty.

Do zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku se připojil odstavec 4, který obsahuje potrestání pachatele na 1 rok až 5 let odnětí svobody nebo uložení peněžitého trestu při způsobení větší škody (nejméně 100 000 Kč).

V právní úpravě z roku 1961 se odstavec 4 dá přirovnat k odstavci 5 současného zákona s doplněním. Přibylo písmeno b), které uvádí potrestání osoby, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného. V obou úpravách se mluví o potrestání odnětím svobody na 2 až 8 let, když pachatel spáchal čin (dle odst. 1 a 2) jako člen organizované skupiny.

V porovnání odstavce 6 v zákoně č. 40/2009 Sb., a odstavce 5 zákona č. 140/1961 Sb., nalezneme shodu, ale i přesto se liší některými úpravami. Rozchází se například ve výši trestu odnětí svobody. Nový odstavec v současném zákoně je odst. 7, který udává, že je rovněž trestná i příprava pojistného podvodu.¹¹

Je tedy důležité, že se zákony stále upravují a vyvíjí. Zejména z důvodu promyšlenějšího páchání pojistných podvodů.

1.5. Skutková podstata

„Jedním z formálních znaků trestného činu je skutková podstata, kterou rozumíme souhrn znaků trestného činu určitého druhu, kterými se od sebe jednotlivé trestné činy či skupiny trestných činů odlišují.“¹²

Skutkové podstaty trestného činu se dají rozdělit na znaky obligatorní a fakultativní. Mezi fakultativní znaky řadíme zejména určení místa, času jednání, motiv trestného činu, cíl a také daný prostředek k spáchání trestného činu. Obligatorním znakem je objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka.¹³

Společenské vztahy a zájmy, které chrání trestní zákon jsou objektem trestného činu. Objekt se dá vyjádřit, tak že každou skutkovou podstatu charakterizují společenské zájmy, hodnoty a vztahy proti nimž je nasměřovaný trestný čin, který má znaky skutkové podstaty.¹⁴

Subjektem pojistného podvodu je kdokoliv z osob v souvislosti s daným pojištěním, ale i osoby, které nejsou přímo účastníky v pojistném vztahu.

---

¹¹ DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník*. Komentář. I. Díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 1246-1247.

¹² NOVOTNÝ, František a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 4. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4.

¹³ HRADEC, Milan. *Pojistné podvody*. 1. Praha: Edice EUPRESS, 2014. ISBN 978-80-7408-089-0.

¹⁴ NOVOTNÝ, František a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 4. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4.

Pojistný podvod je úmyslným trestným činem, a proto se tedy i jeho příprava považuje za trestnou.

Ke spáchání trestného činu stačí nepravdivé uvedení nebo zatajení důležitých údajů při uzavírání dané pojistné smlouvy.

Trestem bývá zaplacení vzniklé škody, zákaz činnosti, propadnutí majetku nebo odnětí svobody na několik let dle rozsahu jeho činu.¹⁵

„V kvalifikovaných skutkových podstatách je vyjádřena recidiva, kvalifikovaný následek (větší škoda, značná škoda, škoda velkého rozsahu), organizovanost spáchání pojistného podvodu a další okolnosti, které jsou podmínkou pro použití vyšší trestní sazby.“¹⁶

1.6. Charakteristika pachatele

Při rozlišování pachatelů není řádně daná popisující charakteristika, podle které by bylo možné postupovat, jelikož podvodu se může dopustit každý občan. Pachatelem se může stát, kterákoli osoba zapojena do pojistné smlouvy – pojistník či pojištěný. Pachatelé se dají rozlišit na externí a interní. Při uplatnění práva na likvidaci je pachatelem oprávněná osoba nebo pojištěný.

Interní pachatel je osoba, která pracuje nebo spolupracuje s pojišťovnou. Největší a nejčastější motivací k pojistnému podvodu je u pracovníků vidina finančního příspěvku, jelikož nejsou za odvedené úkony dostatečně ohodnoceni. Při znalosti interních procesů společnosti je pro pracovníka pojišťovny snazší se v nich lépe orientovat, proto dokážou podvod zpracovat tak aby se na něj nepřišlo.

Externí pachatelé jsou zákazníci pojišťoven, kteří jsou nejčastější skupinou pachatelů v českém prostředí. Jsou složitější na rozpoznání, jelikož se znaky

---

¹⁵ Pojistný podvod. *Magazín o úrazovém pojištění* [online]. 2014. [cit. 2022-10-25]. Dostupné z: <http://www.eurazovepojisteni.cz/pojistny-podvod/>

¹⁶ CHMELÍK, Jan. Historie a současnost pojistných podvodů. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*. 2017, roč. 2, č. 2, s. 169-186. ISSN 2533-4387.

podvodu liší podle druhu daného pojištění. Je možno pachatele nazvat pojmem „bílý kůň“, což je osoba, kterou si pojištěný najme, aby spáchal trestný čin za něj. Osoby, které se dopouštějí pojistného podvodu jsou často velmi inteligentní a vyznají se v problematice pojištění, proto dokážou reagovat na různý vývoj situace okamžitě.¹⁷

Podle § 22 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku je pachatel charakterizován:

- (1) *„Pachatelem trestného činu je, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.*
- (2) *Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepříčetnost, omyl, anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost, anebo sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil takové osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky předpokládané zákonem; v těchto případech není vyloučena trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala.“¹⁸*

1.7. Judikatura

Tuto podkapitolu jsem zvolila z důvodu možnosti uvést příklady judikátů Nejvyššího soudu České republiky, které se řešili a zároveň přiblížit a ukázat, jak se k pojistným podvodům staví soudy. První případ, který bych chtěla uvést je veden pod číslem 3 Tdo 1595/2015-33 o obviněné osobě, která se snažila přivlastnit peněžní plnění, tím že „zinscenovala“ dopravní nehodu. Když se sepisoval protokol o nehodě v silničním provozu, tak obviněný uvedl, že nehoda se stala, když se nevěnoval řízení a se svým vozidlem tedy najel na pravý okraj silnice a poté skončil v příkopu vedle vozovky, kde mu v cestě zabránila betonová „zábrana“. Při jednání s pojišťovnou si obviněný jako majitel vozidla a pojištěnec uplatňoval nárok na pojistné plnění dle smlouvy s pojišťovnou, tedy oznámil nehodu nezávislou na vůli účastníka. V tomto případě mu pojišťovna vyplatila

---

¹⁷ HRADEC, Milan. *Pojistné podvody*. 1. Praha: Edice EUPRESS, 2014. ISBN 978-80-7408-089-0.

¹⁸ Zákon č. 40/2009 Sb. *trestní zákoník* v posledním znění

251.750 Kč. Následně se však zjistilo, že uvedl nepravdivé informace o dopravní nehodě, při kterých k danému poškození vozidla dojít nemohlo. Při tomto zjištění vznikla pojišťovně škoda.

Obviněný byl uznán vinným přečinem pojistného podvodu podle § 210 odst. 2, 4 trestního zákona č. 40/2009 Sb., Sb., za toto byl odsouzen k trestu odnětí svobody po dobu 18 měsíců. Výkon trestu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 let, podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1. Následně byl uložen peněžitý trest v celkové výši 40.000 Kč, avšak ve výměře po dobu 100 dnů ve výši 400 Kč. A podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla uložena povinnost zaplatit náhradu poškozené pojišťovně ve výši vyplaceného pojistného plnění 251.750 Kč. Obviněný se odvolal, ale Krajský soud ho zamítl a Nejvyšší soud odmítl dovolání.¹⁹

Druhým příkladem bych se chtěla zaměřit na jiný druh pojištění, a to pojištění domácnosti a nemovitosti (rodinného domu). Tento případ má číslo 7 Tdo 546/2015-24 a pojednává o obviněném, který úmyslně založil požár rodinného domu za úmyslem pojistného plnění do výše 3 545 065 Kč od pojišťovny u které uzavřel pojistnou smlouvu. Při požáru byla zničena stavba kromě základové desky. Obviněný následně prostředně telefonem nahlásil požár jako pojistnou událost pojišťovací makléřce, která pracovala v dané pojišťovně kde uzavřel pojistnou smlouvu na domácnost a nemovitost. Po vypracování znaleckého posudku k pojistnému plnění však nedošlo, obviněného uznali vinným s pokusem o pojistný podvod podle § 21 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., a byl odsouzen podle § 210 odst. 5 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody na 2,5 let. Dovolání obviněného bylo odmítnuto Nejvyšším soudem.²⁰

---

¹⁹ *Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 3 Tdo 1595/2015-33.* Salvia Kraken [online]. 2016 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/3Tdo1595/2015>

²⁰ *Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 7. 2015, sp. zn. 7 Tdo 546/2015-24.* Salvia Kraken [online]. 2015 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/7Tdo546/2015>

2. Rozdělení a vlastnosti pojistných podvodů

2.1. Formy pojištění

Pojistné podvody rozdělujeme podle typu útoku, při kterém rozlišujeme vznik možné pojistné události v neživotním a životním pojištění.

V kategorii životního pojištění mohou dané události vzniknout na důchodovém pojištění, pojištění pro případ smrti nebo dožití a také vážných nemocí.

V další kategorii tedy neživotního pojištění můžeme zmínit zejména pojištění nemovitosti, domácnosti, cestovního pojištění, odpovědnosti, pojištění podnikatelů a další mnohé.²¹

Je důležité také zmínit zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, jelikož se v něm nachází pojmy spojené se smluvními vztahy v rámci pojištění.

Pojištění lze rozdělit podle různých hledisek, zejména podle formy smluvního pojištění:

- Povinné pojištění – na základě právního předpisu vzniká v případech, ve kterých je zvýšené riziko (stanoví zákon),
- Dobrovolné pojištění – smluvní strany, které smlouvu uzavírají (rovné postavení).²²

„Způsoby páčání jsou rozmanité a široké, základními způsoby páčání jsou uvedení v omyl, využití omylu a zamlčení podstatných údajů. Tyto základní formy jsou možné při sjednávání nebo změně či vzniku pojistné smlouvy, při vzniku pojistné události nebo během likvidace pojistné události. Obvyklá je i kombinace těchto variant.“²³

---

²¹ HRADEC, Milan. *Pojistné podvody*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 2014. Edice EUPRESS. ISBN 978-80-7408-089-0.

²² Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

²³ CHMELÍK, Jan. *Historie a současnost pojistných podvodů. Forenzní vědy, právo, kriminalistika*. 2017, roč. 2, č. 2, s. 169-186. ISSN 2533-4387.

Je potřeba odlišit formy pojištění od druhů pojištění, protože podle zákona o pojistné smlouvě jsou to tzv. pojištění škodová (soukromé pojištění), jejímž účelem je náhrada škody.

2.2. Druhy pojistných podvodů

„Prvním kritériem členění pojistných podvodů je předmět útoku, podle kterého může jít o pojistnou událost vzniklou v rámci životního pojištění (pojištění osob) nebo neživotního pojištění (pojištění majetku a odpovědnosti za škodu), které lze ještě podle způsobu vzniku rozdělit na pojištění zákonné a smluvní.“²⁴

Také můžeme hovořit o druhu pojištění, které se dělí na:

- Pojištění osob
  - Úrazové, důchodové, nemocenské, cestovní
- Pojištění věcí/majetku
  - Havarijní, proti odcizení
- Pojištění obnosové – pojištění soukromé, kdy je předem dohodnutá částka, která se vyplatí při pojistné události.
- Pojištění škodové – v případě, kdy jde o pojištění soukromé a nastane pojistná událost, poté by měla být vyplacena náhrada škody
  - *„Pojištění odpovědnosti – z pojištění odpovědnosti má pojištěný právo, aby za něho pojistitel v případě pojistné události nahradil poškozenému škodu.“²⁵*

Druhy pojistných podvodů rozdělujeme v rámci životního pojištění a také neživotního pojištění, při kterých vznikají pojistné události. Proto tedy do životního pojištění zahrnujeme například úrazové pojištění nebo pojištění léčebných výloh a další. Naopak do neživotního pojištění řadíme pojištění osob, pojištění

---

²⁴ HRADEC, Milan. *Pojistné podvody*. 1. Praha: Edice EUPRESS, 2014. ISBN 978-80-7408-089-0.

²⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění

domácnosti, cestovní pojištění, havarijní pojištění motorových vozidel, povinné ručení, odpovědnost za škodu a úvěrové pojištění.

Přímo specifikované pojistné podvody mohou být žhářství, předstírání loupežného přepadení, vloupání do objektu nebo nehoda, dále můžeme zmínit úmyslné poškození věci nebo osoby a úmyslná dopravní nehoda, popřípadě fingovaná krádež auta. Pojistné podvody mohou být také u úrazového pojištění, pojištění léčebných výloh, pojištění staveb.²⁶

2.2.1 Pojistné podvody v dopravě

Pojistné podvody v dopravě se zejména týkají havarijního pojištění motorových vozidel a pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Jedná se o nejvíce používaný trestný čin. Havarijní pojištění se uzavírá z důvodu případného poškození, odcizení nebo zničení vozidla. Výše uvedené podvody se dají rozčlenit do dvou skupin. První to jsou podvody, u kterých dochází k „fingovaným“ krádežím vozidla. Pachatelé předávají klamné informace při sjednávání pojistných smluv za účelem například:

- nadhodnocení vozidla výbavou, které není součástí motorového vozidla,
- snaha o pojištění vozidla odcizeného v zahraničí a k tomu přidané nové doklady,
- zatajení skutečnosti stáří vozidla a při pojistné události vidina zisku vyššího pojistného plnění,
- uzavírání pojistných smluv na vozidla, která byla již odcizena a snaha o dojem, že vozidlo bylo v době odcizení pojištěno.

Velmi častými pojistnými podvody jsou i poškozená vozidel při údajných dopravních nehodách či živelných událostech. Pachatelé se snaží uvést v omyl pojistitele při vytváření smluv u vozidla, které předtím již bylo poškozené. Pokouší se přesvědčit pojistitele, že k poškození došlo až při hlášení pojistné události a nikoli předtím.

---

²⁶ CHMELÍK, Jan. Historie a současnost pojistných podvodů. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*. 2017, roč. 2, č. 2, s. 169-186. ISSN 2533-4387.

Druhou skupinou pojistných událostí u vozidel jsou jednání, která jsou podvodná s pojištěním odpovědnosti za škodu. Ze zákonného pojištění je hrazena škoda druhému účastníkovi dopravní nehody usmrcením, poškozením, zničením, újmou na zdraví, odcizení věci při škodě na vozidle. Samozřejmě, že u obou skupin mohou pachatelé uvést pojistitele v omyl (vytvoření upravených protokolů, nadhodnocení opravy).²⁷

2.2.2. Pojistné podvody s motorovými vozidly

Pojistné podvody s motorovými vozidly se vymezují jako samostatný druh. Tyto druhy podvodů je možné označit za kriminalitu 20. a počátku 21. století. Pojištění motorových vozidel je pro pachatele rychlý zdroj zisků a v postupu času je vidět zlepšení v rámci přístupu a možností pachatelů. U podvodů s motorovými vozidly je potřeba zmínit hlavní způsob páčání ve formě odstraňování identifikátorů motorových vozidel.

Nejdříve je nutné uvést příklad na odcizení vozidel se záměnou základních identifikačních znaků – VIN „Vehicle Identification Number. Mohla být vyříznuta z vozidla, které není spojeno s trestným činem. Tyto identifikační znaky a čísla se odebírají z havarovaných automobilů stejného typu v ČR nebo i ze zahraničí, hlavní podmínkou je však to, že musí být stále přihlášeno jako provozuschopné.

Další možný způsob je u podvodů se smlouvami u leasingových společností. Kdy se myslí situace, v případě, že osoba legálně vycestuje z České republiky do zahraničí za účelem prodeje vozidla. Následující majitel vozidlo zaregistruje ve své zemi a původní majitel „pachatel“ po návratu do ČR nahlásí odcizení daného vozidla a naroveň oznámí pojišťovně pojistnou událost. K tomuto způsobu jsou stále využívány „bílé koně“.

K odhalování této trestné činnosti dříve přispívala i registrace vozidel při přejezdu do zahraničí, která byla prováděna policejními orgány. V současné době jsou tyto

---

²⁷ CHMELÍK, Jan. Historie a současnost pojistných podvodů. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*. 2017, roč. 2, č. 2, s. 169-186. ISSN 2533-4387.

přejezdy zjišťovány jen v menším rozsahu, jelikož pachatelé přišli s novými metodami při protiprávním jednání i za přispění otevření hranic a volným pohybem osob v rámci Schengenského prostoru.²⁸

2.3. Příčiny a faktory pojistných podvodů

Nejdůležitější a podstatná je práce na místě činu. Vymezuje se několik okolností, které můžeme specifikovat například jako rozporné místo škody, kdy osoba mohla odložit motorové vozidlo v oblasti, kde je známo vyšší kriminalita, převážně krádeže. Dále se dá jako příklad uvést požár objektu, kde je sjednáno pojištění a plyne z toho podezření, že požár byl založen za účelem pojistného plnění. Poslední okolností se dá nazvat úmyslné pozměnění nebo nedoplnění dokumentů a dokumentace vozidla nebo technický stav.

Šíře příčin, které vedou k páchání pojistných podvodů je velká. Je tedy potřeba dávat pozor na obecné příčiny, které se vyskytují u kriminálních jednání. Lidem připadá, že stále platí za pojištění vozidla a nic se jim nevrací zpět, můžou tedy pojistný podvod brát jako pomstu pojišťovně. Z pohledu pojištěnce se může zdát, že mu bylo vyplaceno nízké pojistné plnění a mohou si připadat oklamáni přístupem pojišťovny.

Samozřejmě mohou okopírovat myšlenku podvodného jednání, jestliže ho vyzkoušejí od jiné osoby. Například „když to vyšlo kolegovi, tak proč to nezkusit“. Kriminálního jednání se mohou dopouštět i pracovníci pojišťovny, kteří dané problematice rozumí a umí se v dané věci orientovat.

Nedokážeme určit jenom jeden důvod proč pachatelé páchají pojistné podvody, jelikož jsou důvody různé. Pachatel může mít finanční problémy a ve vyplacení pojistného plnění vidí snadno získatelné peníze. Příčiny mohou být zakořeněny už při tom v jakém prostředí pachatel vyrůstal. Nepravdivou informací však je to, že

---

²⁸ CHMELÍK, Jan. Historie a současnost pojistných podvodů. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*. 2017, roč. 2, č. 2, s. 169-186. ISSN 2533-4387.

se k majetkové kriminalitě přiklánějí jen lidé bez finančních prostředků, páchají i lidé, kteří jsou finančně zaopatřeni.

Ovšem jedním z důvodů trestné činnosti může být také přesvědčení o tom, že jsou jiní pachatelé a ti páchají větší trestné činy a vznikají vyšší škody, proto jejich škoda na majetkové kriminalitě není, tak velká. ²⁹

---

²⁹ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA, Jana HULMÁKOVÁ a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. BECK, 2019. ISBN 978-80-7400-732-3.

3. Fenomenologie pojistného podvodu

O fenomenologii můžeme mluvit jako o popisování trestné činnosti. V tomto případě hovoříme o majetkové trestné činnosti, a to zejména o pojistných podvodech, které určujeme podle §210 trestního zákoníku. Důležité je si také uvědomit, že každý stát má jiný systém tvorby statistik a vlastní legislativu. Nemůžeme tedy porovnávat kriminalitu na mezinárodní úrovni, jelikož se bude velkou většinou lišit.

Abychom mohli určit přesná data o vývoji pojistných podvodů je potřeba vytvořit grafy a tabulky, ale je potřeba rozlišit informace z policejní a justiční statistiky, jelikož nejsou stejné. V policejních statistikách je potřeba brát ohled na to, že pojistné podvody se uvádějí v hospodářských trestných činech, a ne v statistikách u majetkové kriminality, jak by se dalo čekat.

Jednou z hlavních informací je změna spodního limitu pro spáchání majetkového trestného činu čili aby šlo o trestný čin z pojistného podvodu, musí být způsobena škoda jejichž spodní hranice byla do roku 2020 5.000 Kč, ale od roku 2020 činí přes 10.000 Kč.³⁰

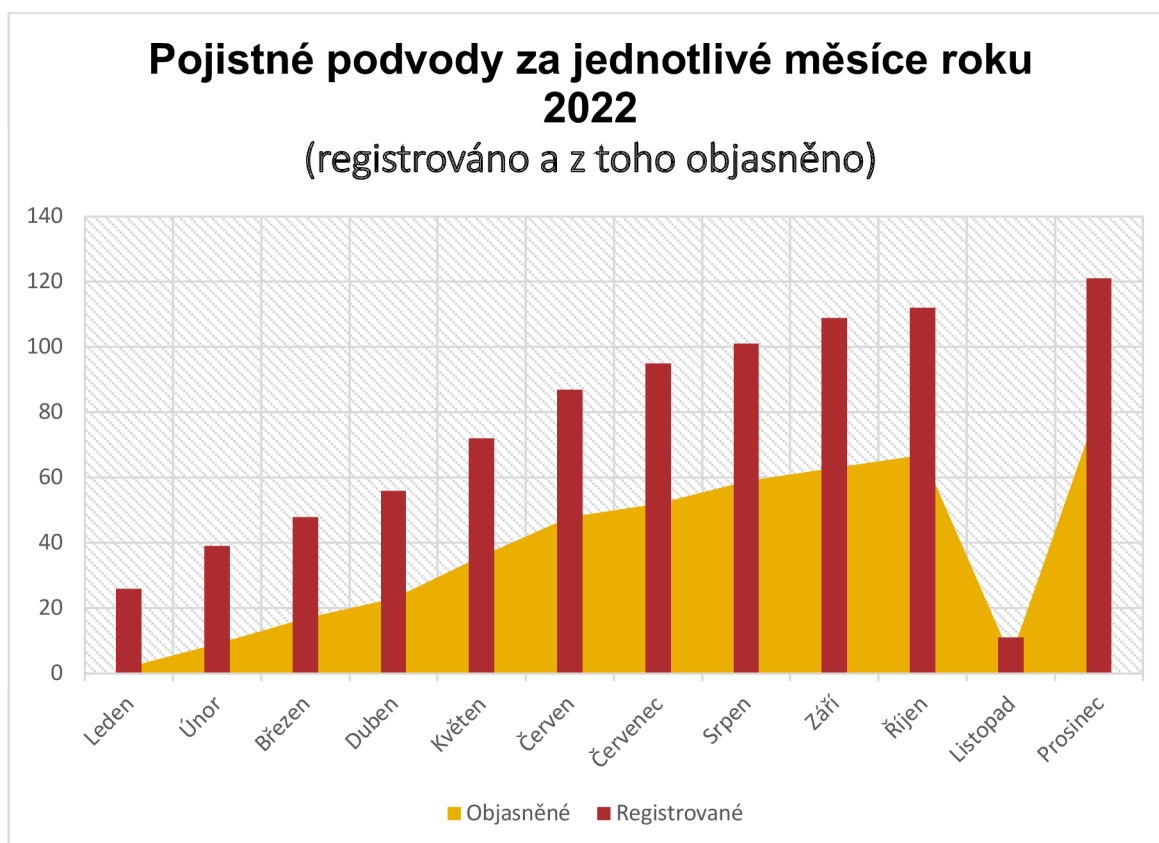
Pro tuto práci jsou nejdůležitější pojistné podvody § 210 trestního zákoníku, které se podle tohoto paragrafu nachází v majetkové kriminalitě, ale v České republice se ve statistikách uvádí pod kriminalitou hospodářskou.

Nicméně ve statistikách policie ČR se trestný čin pojistný podvod eviduje v hospodářské kriminalitě, proto se v dalším grafu podíváme blíže na hospodářskou kriminalitu, abychom viděli, jaké procento zastávají právě pojistné podvody.

---

³⁰ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVA. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

Graf č. 1: Pojistné podvody za jednotlivé měsíce roku 2022 (registrování a z toho objasněno)

Zdroj: www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality

Ve výše uvedeném grafu č. 1 můžeme pozorovat vývoj pojistných podvodů za rok 2022 se zaměřením na jednotlivé měsíce. Můžeme vypočítat nárůst počtu pojistných podvodů v průběhu roku kdy graf postupně vzrůstá v lednu bylo spácháno 26 pojistných podvodů a v prosinci naopak 121, jako zvláštnost můžeme vidět pokles v měsíci listopad na pouhých 11 registrovaných pojistných podvodů.

To samé můžeme zaznamenat v případě objasněných pojistných podvodů, kdy nejvíce objasněných je v měsíci prosinec s 82 naopak nejnižší objasněný počet můžeme vidět v lednu a to 2. Samozřejmě celý graf se odvíjí od počtu registrovaných a následně objasněných pojistných podvodů. Vzhledem k stoupajícímu průběhu během léta můžeme tento jev přirovnat k možnosti povodním a také cestování do zahraničí.

V tabulce č. 1 pod textem můžeme vyzorovat statisticky prolínající se stav podvodů během roku 2022. V tabulce je znázorněn každý měsíc v roce a u jednotlivých podvodů je uvedený stav registrovaných (R) a objasněných (O) skutků.

Tabulka znázorňuje porovnání pojistných podvodů, úvěrových podvodů a dotačních podvodů v průběhu jednoho roku. Například v únoru můžeme vidět počet registrovaných pojistných podvodů ve výši 39 a z toho objasněných 9. U úvěrových podvodů za měsíc únor vidíme registrovaných 478 a objasněných 225. V posledním sloupci jsou znázorněné dotační podvody ve výši registrovaných 26 a objasněných 2 za měsíc únor.

	Pojistné podvody		Úvěrové podvody		Dotační podvody	
	R	O	R	O	R	O
Leden	26	2	280	109	16	2
Únor	39	9	478	225	26	2
Březen	48	17	687	354	36	5
Duben	56	23	934	502	47	10
Květen	72	36	1106	629	67	17
Červen	87	48	1262	780	79	20
Červenec	95	52	1381	884	88	23
Srpen	101	59	1506	963	97	30
Září	109	63	1651	1092	113	41
Říjen	112	67	1756	1199	116	48
Listopad	11	5	84	37	7	1
Prosinec	121	82	1917	1412	137	68

Tabulka č. 1: Statistika podvodů pojistných, úvěrových a dotačních za rok 2022

Zdroj: www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality

V následujícím grafu můžeme vidět vývoj situace s pojistnými podvody za posledních 8 let. Graf č. 2 znázorňuje, jaký byl vývoj u registrovaných případů a zároveň kolik případů bylo nakonec objasněno. Můžeme vidět, že v roce 2015 (247 628) bylo spácháno nejvíce pojistných podvodů a nejméně v roce 2021 (153 233). Ohledně objasněnosti je vidět stejné měřítko jako u registrovaných nejvíce objasněných bylo v roce 2015 (126 083) a nejméně v roce 2021 (87 844).

Graf č. 2: Počty pojistných podvodů za roky 2015–2022

Zdroj: www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality

Z grafu vyčteme, že počet registrovaných neboli spáchaných pojistných podvodů je mnohem více než se podaří objasnit. Linka objasněnosti se každý rok pohybuje přibližně v podobném rozmezí.

Následuje tabulka č. 2, která se zabývá šetřenými případy pojistných podvodů za rok 2022. Tyto informace jsou čerpány z internetové stránky O pojištění, kde uvádí přesné počty případů a výše hodnoty v různých oborech pojištění například pojištění vozidel, pojištění majetku, pojištění odpovědnosti, pojištění osob a následně celkový počet případů i výše hodnoty. U pojištění vozidel můžeme vidět počet případu 6.605 (ks) a výše hodnoty je 434.398 Kč. Naopak u pojištění majetku je počet 2.560 (ks) s uvedenou výší hodnoty 495.203 Kč.

Šetřené případy pojistných podvodů 2022		
Obor pojištění	Počet případů	Výše hodnoty (v tis. Kč)
Pojištění vozidel	6 605	434 398
Pojištění majetku	2 560	495 203
Pojištění odpovědnosti	1 427	292 341
Pojištění osob	3 228	200 715
Celkem	13 820	1 422 657

Tabulka č. 2: Šetřené případy pojistných podvodů 2022

Zdroj: <https://www.opojisteni.cz/pojistny-trh/cap-objem-odhalenych-pojistnych-podvodu-v-roce-2022-dosahl-1-423-mld-kc/c:24652/>

4. Vyšetřování pojistných podvodů

„Spolupráce s orgány činnými v trestním řízení v boji s pojistnými podvody úzce souvisí a pojišťovny se samozřejmě snaží o vstřícný přístup. Policie ČR se nicméně nachází v poměrně složité vnitřní situaci, a to se pochopitelně odráží i na kvalitě této spolupráce. Řada kvalifikovaných a dlouho sloužících policistů od policie odešla a stává se, že vyšetřování policie je zdlouhavé a přístup jejich příslušníků k vyšetřování samotnému pasivní. Často nepomůže ani proaktivní postoj ze strany specialistů pojišťoven, většinou bývalých policistů, ani předání již kvalitně zpracovaného případu.“³¹

Trestný čin je směřován proti majetku pojistitele, odhalením se zabývají jak orgány činné v trestním řízení, tak i pracoviště interního vyšetřování jednotlivých pojišťoven. Pokud je k dispozici dostatečné množství důkazů, předají případ orgánům činným v trestním řízení, aby mohli zahájit kroky k trestnímu stíhání. Pokud se zjistí, že je v podvodu zahrnuta osoba, která je zaměstnancem pojišťovny je přístupováno k případu zvláštní způsobem vyšetřování. Pokud je role interního pachatele potvrzena je hlavním úkolem získat informace o zařazení v dané organizaci. Při tomto odhalení je podstatné zajistit prevenci, aby předcházela dalšímu vzniku podvodných jednání.

Pro vyšetřovatele je obtížné dokázat, zda se jedná o pojistný podvod, proto je řešen každý případ, kdy je důvodné podezření, že se jedná o spáchání trestného činu. Vyšetřovatelé využívají znalosti a zkušenosti především v oblasti práva, vyšetřovacích postupů a dokázat vyhledávat zvláštní souvislosti.³²

„Právní problematika v bankovníctví a pojišťovníctví je poměrně složitá a její odborníci upozorňují na skutečnost, že orgánům činným v trestním řízení musí podrobeně vysvětlovat a objasňovat, jaký problém se vlastně řeší. Samozřejmě

---

³¹ HRADEC, Milan. *Pojistné podvody*. 1. Praha: Edice EUPRESS, 2014. ISBN 978-80-7408-089-0.

³² ELIÁŠKOVÁ, Eliška. *Pojistné podvody*, Praha, 2016. Bakalářská práce. Bankovní institut vysoká škola, Katedra financí a ekonomie. Vedoucí práce doc. RNDr. Jarmila Radová, Ph.D.

existují i vyšetřovatelé, jež jsou velmi zkušení, a se kterými je komunikace nastavena tím správným způsobem. Bohužel jich však, podle názoru lidí z praxe rapidně ubývá.³³

4.1. Odhalování pojistných podvodů

Pojišťovny se snaží investovat do vývoje softwarů pro odhalování pojistných podvodů. ČSOB a Kooperativa jako první zprovoznily technologický systém pro detekci pojistných podvodů „Adastra Fraud Management System“ – AFMS. Zabývá se zpracováním dat o každém pojištění. Hlavním přínosem je zvýšení procent prokázaných podvodů z případů, zároveň zrychlil zpracování a zmenšilo se riziko neodhalení podvodu.

V oblasti pojištění motorových vozidel a v jejím odhalování pojistných podvodů přišla Česká pojišťovna se systémem „Virtual Crash“, který má za úkol dělat analýzu u průběhu dopravních nehod.

K odhalování a prevenci pojistných podvodů se využívá hlasový analyzátor, který funguje na obdobném principu jako „detektor lži“. Zkoumá hlas volajícího a zkoumá analýzu stresu a vrstev hlasu volajícího, systém z toho vybere podezřelé případy, ale využití daných prostředků je sporné při prokázání trestné činnosti.³⁴

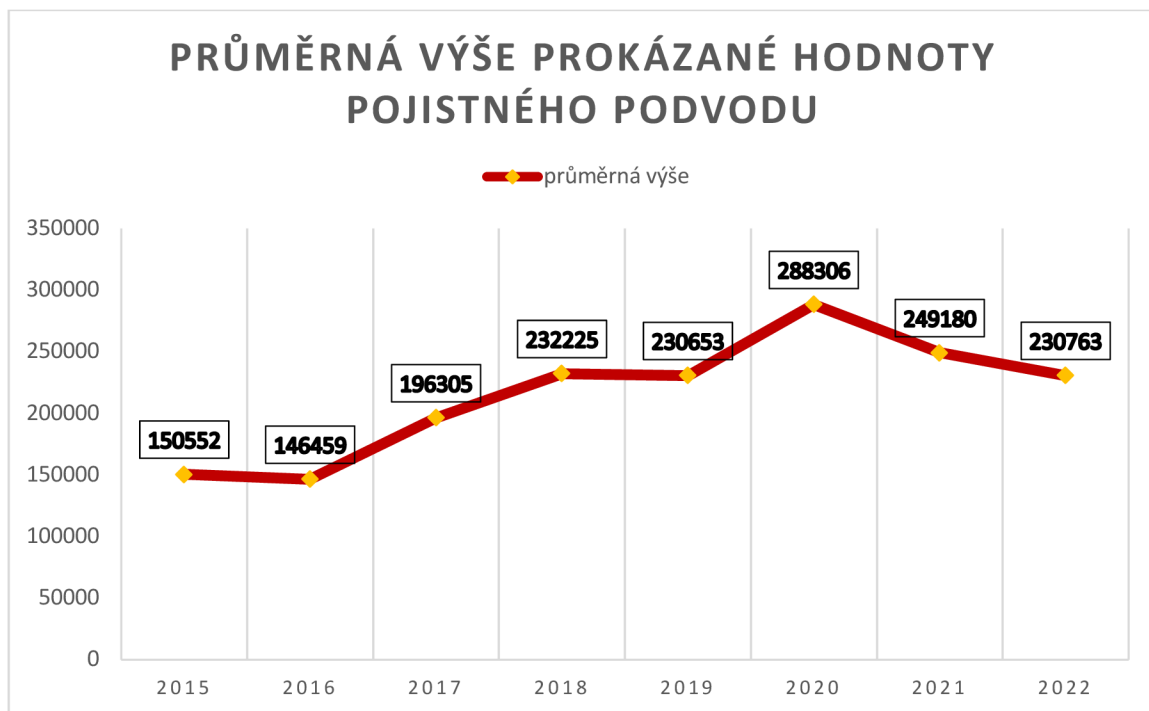
Jsou k dispozici dva systémy SVIPO I, sloužící pro detekci podezřelých jevů v oblasti motorových vozidel, tyto systémy dokáží upozornit na podezřelé pojistné události. Druhý systém SVIPO II navazuje na předchozí systém, je to automatizovaný informační systém poskytující pojišťovně podporu v boji proti pojistnému podvodu u pojištění osob (životního a úrazového pojištění).

---

³³ HRADEC, Milan. *Pojistné podvody*. 1. Praha: Edice EUPRESS, 2014. ISBN 978-80-7408-089-0.

³⁴ CHMELÍK, Jan. Historie a současnost pojistných podvodů. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*. 2017, roč. 2, č. 2, s. 169-186. ISSN 2533-4387.

„Pojišťovny sdružené v České asociaci pojišťoven (ČAP) prověřily v roce 2022 celkem 13 820 podezřelých pojistných událostí (meziročně o 21 % více), ve kterých odhalily pojistné podvody v celkové hodnotě 1,423 mld. Kč (meziroční růst o 173 mil. Kč, resp. o 14 %). Průměrná výše odhaleného pojistného podvodu dosahuje 231 tisíc Kč.“³⁵

Graf č. 3: Průměrná výše prokázané hodnoty pojistného podvodu

Zdroj: <https://www.opojisteni.cz/pojistny-trh/cap-objem-odhalenych-pojistnych-podvodu-v-roce-2022-dosahl-1-423-mld-kc/c:24652/>

Objem odhalené výše pojistných podvodů se od roku 2015 zdvojnásobil a následně se stabilizovat. Po poklesu v období kolem let 2018 a 2019 objem odhalených podvodů od roku 2019 meziročně narůstá.

Podvody v oblasti pojištění osob a motorových vozidel klesají, může za to posilující prevence. Narůstající objem odhalených případů ukazuje, že pojistitelé disponují vhodnými nástroji k efektivnímu odhalování podezřelých okolností. Také

³⁵ ČAP: Objem odhalených pojistných podvodů v roce 2022 dosáhl 1,423 mld. Kč. *OPOJIŠTĚNÍ.CZ* [online]. 2023 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.opojisteni.cz/pojistny-trh/cap-objem-odhalenych-pojistnych-podvodu-v-roce-2022-dosahl-1-423-mld-kc/c:24652/>

tomu přispívá i výměna dat, která se zaměřuje na oblast pojištění vozidel a pojištění osob, mezi pojišťovnami. Ovšem přestože výsledky z roku 2022 nenaznačují, že by počet odhalených podvodů klesl, tak musíme brát v úvahu nárůst zhoršené ekonomické situace do budoucna.

Česká asociace pojišťoven (ČAP) a pojišťovny se snaží maximalizovat úsilí v oblasti pojistných podvodů tedy jejich odhalování. A také zlepšování systémů a nástrojů na detekci, odhalování a prevenci protiprávního jednání.

Pojistný podvod je trestným činem namířeným proti majetku a do trestního zákona se dostal s účinností od 1. ledna 1998. Novela byla provedena z důvodu žádosti policistů pro důslednější možnosti postihu, která by odpovídala trestní praxi v ostatních státech Evropské unie. Byla to také reakce na negativní trendy ve vývoji kriminality, vzrůstající vysokou odborností pachatelů.³⁶

4.2. Průběh vyšetřování

„Hlavním úkolem vnitřního šetření je zjištění zadokumentování veškerých okolností šetřeného případu, zejména příčin, které umožnily takové jednání a odhalení nedostatků v kontrolním mechanismu.“³⁷

Při vyšetřování trestného činu pojistného podvodu je zřejmé, že poškozeným je pojišťovna a pachatel je tedy také známý. Musí se zejména prokázat úmyslné jednání obviněného. Je důležité vyházet z důkazů o způsobu života, zdrojích příjmů podezřelého a o způsobu jakým byl čin vykonán, občas ovšem nelze dokázat, že vůbec k trestnému činu došlo.

---

³⁶ ČAP: Objem odhalených pojistných podvodů v roce 2022 dosáhl 1,423 mld. Kč. *OPOJIŠTĚNÍ.CZ* [online]. 2023 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.opojisteni.cz/pojistny-trh/cap-objem-odhalenych-pojistnych-podvodu-v-roce-2022-dosahl-1-423-mld-kc/c:24652/>

³⁷ HRADEC, Milan. *Pojistné podvody*. 1. Praha: Edice EUPRESS, 2014. ISBN 978-80-7408-089-0.

Můžeme se setkat s vícero typickými vyšetřovacími situacemi:

- a) Zjištěné informace svědčí o tom, že byl spáchán trestný čin, ale nelze určit jednotný závěr o totožnosti pachatele
- b) Informace, které mají k dispozici vypovídají o tom, že byl spáchán trestný čin, lze určit jednoznačný závěr o totožnosti pachatele nýbrž neznáme místo pobytu
- c) Máme informace, které určují spáchání trestného činu, určuje jednoznačný závěr o pachatelově totožnosti i místě pobytu.

Zobecnění kriminalistické praxe umožňuje vytvořit okruh typických počátečních vyšetřovacích postupů. Může jít o *výslech poškozeného* kdy obsahem výpovědi jsou informace, které uvedl už ve svém oznámení jako například předmět pojistné smlouvy, písemné doklady, kde, kdy a s kým se jednalo, jaká je předběžná výše pojistného plnění, na základě, jakých poznatků si myslí, že došlo k podvodu.

Následuje *výslech svědka*, který není až tak častý, jelikož se hlášení uskutečňuje písemně. Konají se, pokud se jedná o organizovanou trestnou činnost nebo při ověřování pravosti smluv a dokladů nebo ostatních písemností.

Pokud není známá totožnost pachatele je poté provedena *rekognice podle fotografie* ze známých pachatelů.

Důležitým bodem postupu je *zajištění písemných dokumentů důležitých pro trestní řízení*, kdy se danými písemnostmi myslí návrh pojistné smlouvy a hlášení o pojistné události. Dokumenty mohou být předmětem znaleckého zkoumání, kdy se jedná o případy, u kterých pachatel tvrdil, že žádné z uvedených dokumentů nepodepsal nebo že se změnil obsah smluv.³⁸

---

³⁸ VYSKOČIL, Martin. Metodika vyšetřování trestného činu pojistného podvodu v oblasti pojištění motorových vozidel. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2019, č. 2. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2019/11/Methodika-vysetrovani%C3%AD-trestneho-cinu-pojistneho-podvodu.pdf>

Tento případ je vzhledem k vyšetřování nejvíce informativní, protože po shromáždění materiálních důkazů lze pachatele vyslechnout a sdělit obvinění.

Po tom, co se podezřelému sdělí obvinění, následuje několik možných vyšetřovacích situací jako například:

1. Obviněný trestnou činnost přiznává.

2. Obviněný trestnou činnost popírá:
  - Vyšetřovatel získává důkazy, které vyvracejí nebo potvrzují výpověď obviněného, svědků a poškozeného.
  - Důležitá je analýza výpovědí a všech důkazů, jelikož se na jejich základě vytyčují vyšetřovací verze.

3. Obviněný odmítá vypovídat
  - Pachatel se odmítá vyjádřit ke skutečnostem, které jsou mu dávány za vinu, musí tedy vyšetřovatel zaměřit svoji pozornost na hledání důkazů, důležitou roli tu také hrají vyšetřovací verze, se kterými se pracuje v průběhu vyšetřování.

4. Obviněný přiznává jednání, ale popírá úmysl obohatit sebe nebo někoho jiného ke škodě cizího majetku.³⁹

---

³⁹ KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezm. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-023-1.

5. Prevence proti pojistným podvodům

Důležitou věcí, kterou si musíme uvědomit je daná problematika, kterou je majetková trestná činnost, a tudíž je těžké jí předcházet. S ohlednutím na přechozí kapitolu je podle statistik vidět, že prevence je složitá a je potřeba ji dodržovat stále. S postupem času a ponaučení se jediné dá přicházet na fungující opatření a nástroje, jak majetkové trestné činnosti předcházet.

Hlavním cílem prevence je snížení počtu trestných činů a zamezení vzniku nových. Zejména u pojistných důvodů dochází k finančním škodám, ale i poškození jména firem poskytující dané služby v pojišťovnictví. Objevují se stále nové způsoby, jak pachatelé páchají trestný čin, proto je stálá snaha uchovávat prevenci aktuální, aby zmírňovala stále nově přibývajících případy.

U majetkové kriminality je důležitý druh prevence tzv. situační. Jde o situaci, kdy tento způsob prevence zamezí pachateli její zneužití ke spáchání trestné činnosti. Jedná se zejména o bezpečnostní zámky, mříže, kamerový systém a další technické zabezpečení objektů. Každý si chrání svůj majetek, jak to nejlépe zvládne, ale nikdy nemůžeme na zabezpečení spoléhat jako na neproniknutelnou formu natolik, aby zamezilo trestnému činu, ale může nám pomoci pachatelovo konání zpomalit, a dokonce i pomoci pachatele dopadnout.

Pojistné podvody jsou rozšířené i na úrovni mezinárodní a organizovaných skupin. Jako jedna z hlavních prevencí je zákon a normy, které pokrývají většinu problematiky, kde je vymezeno, co je zakázáno a jaké jsou právní postihy pro pachatele.⁴⁰

---

⁴⁰ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5

S pojišťovnou spolupracuje Policie ČR a proškolují její zaměstnance, aby dokázali rozpoznávat trestné jednání. Pojišťovny se také informují a sdílejí mezi sebou informace.⁴¹

Spáchání pojistného podvodu přijde klientům pojišťovny jako rychlá cesta k příjmu peněz, do karet jim hraje i situace kdy pojišťovny přichází na podvody a odhalí každý desátý. Tudíž důležitým aspektem je prevence, která se snaží předcházet podvodům.⁴²

Pro prevenci ochrany majetku jsou osvědčeným způsobem policejní hlídky a fyzická ochrana, která má přidělené umístění a dozoruje na potřebném místě. Při ochraně majetku bezpečnostní agenturou musíme počítat s finančními náklady, proto je důležité zvážit, zda se nám ochrana majetku vyplatí a bude efektivní.⁴³

Jako následující druh prevence je důležité zmínit tu, která se používá v sociální sféře. Za prevenci musíme považovat také výuku a vzdělání mládeže a dětí. Proto je v zájmu společnosti provádět výuku prevence na školách a poučovat studenty co znamená majetková kriminalita a protizákonné chování a následné důsledky. Ve školách výuka prevence mnohdy nestačí proto je důležité, aby děti informovali o dané problematice i rodiče.⁴⁴

Pojišťovny rozlišují v závislosti na druhu pojistného podvodu dva různé mechanismy. Hlavní rozlišení pojistného podvodu se dělí na klientský a interní podvod.

Za klientský podvod se označuje tzv. pokus klienta nebo jiné osoby, která se účastní pojistění či pojistné události o předložení změněných nebo nepravdivých

---

⁴¹ Pojistný podvod. Magazín o úrazovém pojištění [online]. 2014 [cit. 2023-01-18]. Dostupné z: <http://www.eurazovepojisteni.cz/pojistny-podvod/>

⁴² Prevence jako ochrana proti pojistným podvodům. investia.cz [online]. 2014 [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <http://www.investia.cz/prevence-jako-ochrana-proti-pojistnym-podvodum>

⁴³ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČTA, Jana HULMÁKOVÁ a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. BECK, 2019. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁴⁴ GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

údajů za jejichž účelem vidí získání výhody vyjádřené neoprávněnou hodnotou pojistného plnění. Pojišťovny se proti tomuto druhu podvodu brání např. zavedením systému včasného vyhledávání podezřelých pojistných událostí, a to podle rizikových kritérií, které jsou upravovány podle zkušeností. Vyhledávání podvodů souvisí s klientským chováním, pojišťovny mají velké množství dat o svých klientech, tudíž je postupem času mohou využívat ke studiu podezřelých klientu nebo případů. Další možností je použití metody rizikových kritérií – je to hodnota pravděpodobnosti výskytu pojistného podvodu u daného typu pojistné události s konkrétním kritériem.⁴⁵

„Interním podvodem se rozumí událost, na které má přímo či nepřímo podíl či účast některý ze zaměstnanců pojišťovny opět s úmyslem získat neoprávněné plnění z pojistné události, ať už pro kteroukoliv osobu zúčastněnou na pojištění či pojistné události, nebo pro sebe sama.“⁴⁶

Proti tomuto podvodu se mohou pojišťovny bránit více způsoby. Účinný systém s použitím rizikových kritérií funguje jak u tohoto, tak i u klientského podvodu. Rozdíl je v kritériích, u interních podvodů jsou aspektem účasti zaměstnance na podvodu. Dalším způsobem je uplatňování pravidel vnitřního kontrolního a řídicího systému pojišťovny.⁴⁷

---

⁴⁵ CHMELÍK, Jan. Historie a současnost pojistných podvodů. *Forenzní vědy, právo, kriminalistika*. 2017, roč. 2, č. 2, s. 169-186. ISSN 2533-4387.

⁴⁶ tamtéž

⁴⁷ tamtéž

6. Rozhovory

V empirické části jsem se rozhodla využít metodu polostrukturovaného rozhovoru s osobami, které se problematikou zabývají a mohli mi sdělit svůj názor a přiblížit problematiku z pohledu praxe. Cílem rozhovorů bude pochopení problematiky pojistných podvodů a postupů při řešení pojistného podvodu ze strany policie a pojišťovny.

6.1. Metoda polostrukturovaného rozhovoru

Metoda polostrukturovaného rozhovoru patří do skupiny výzkumných rozhovorů. Na základě cíle výzkumu je tento typ rozhovoru nejvhodnější. Rozhovor umožňuje mít předem připravený návod, avšak není potřebné jej dodržovat. Tazateli tato metoda umožňuje změnu, odklonění a doplnění otázek dle situace, dává respondentům prostor pro vyjádření názorů.⁴⁸

6.2. Rozhovor č. 1

Mým respondentem u prvního rozhovoru byl npor. Mgr. Jakub Al-Rihani, působící na Obvodním ředitelství policie – Služba kriminální policie a vyšetřování, jako zástupce vedoucího 8. oddělení obecné kriminality. Zabývá se pojistnými podvody, a to zejména těmi které se týkají motorových vozidel. Rozhovor proběhl v respondentově kanceláři. Respondent dostal seznam otázek, na které popořadě odpovídal. Souhlas s uvedením jména, pracovní pozicí a s přepisem rozhovoru do mé práce je součástí přílohy B.

Rozhovor jsem ze začátku rozdělila na dvě části, první se týkala zejména pachatelů a jejich popisu a v druhé části jsem se zaměřila na popis případů.

---

⁴⁸ REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. str. 111–112. ISBN 978-80-247-3006-6

První otázka se tedy rovnou týkala pachatelů:

1. Jak byste charakterizoval pachatele?

- Zejména bych rozdělil pachatele na dvě základní skupiny a těmi jsou – pachatelé ustaviční, čímž mám na mysli **recidivisty**. Do druhé skupiny bych zařadil jednorázové pachatele, kteří se dostali do **finančních potíží** a pokoušejí se „zahojit“ na pojišťovně, nemají s kriminalitou žádné zkušenosti a myslí si, že se na ně neprijde. Ze zkušenosti bych řekl, že je to tak 50 na 50.
- Rovnou Vám uvedu jeden případ, který se týkal kliniky v Egyptě. Provozoval ji Čech a zároveň měl i zaměstnance z České republiky. Živili se vyvoláváním pojistných událostí a inkasovali z toho peníze – léčili české občany, když byli na dovolené v Egyptě. Ze začátku byli opatrní, takže za zákroky účtovali lehce zvýšenou cenu, ale nic podezřelého, poté ale postupem času začali zákroky navyšovat do nesmírných výšin (např. za 400 eur) a pojišťovnám to začalo být podezřelé. Když byla klientům vyplacena částka od pojišťovny za daný zákrok, tak polovinu z toho posílali zpátky klinice v Egyptě (zákrok stál 400 eur, klienti poté poslali zpátky na kliniku 200 eur a zbytek si nechali pro sebe).

K tomuto případu je potřeba říct, že se většinou nejednalo o přímou léčbu. „Pacienti“ pouze nahlásili pojišťovně střevní potíže a zaslali doklad za úhradu léčby, nicméně nic jim nebylo a nebyli ani nijak ošetřeni, tedy žádná léčba neproběhla.

- U pachatele jednorázového (finanční) progres není, občas páchají trestnou činnost s obrovskou naivitou, že jim policie uvěří všechno. Vrátil bych se k případu z Egypta, na tomto je vidět, že podvody trvaly cca 7-8 let nikdo na to nepřišel. Tam byla chyba pachatele, že si ze začátku účtovali standardní ceny, takže si toho nikdo nevšiml, poté ale zvyšovali z 50 eur na 800 eur, a to už bylo pojišťovnám samozřejmě divné. U těchto pachatelů byla problémem – chamtivost.
- U té druhé skupiny – recidivistů, pokud mají s něčím zkušenosti, tak se poučí ze svých chyb. Tedy pokud ví, že mu tu předchází trestnou činnost prokázali na základě použití výpisů telekomunikačního provozu, tak si na to dá příště pozor a svých chyb se vyvaruje. Ovšem jsou věci, které nedokážou

eliminovat, dříve nebo později se na to přijde. Otázkou však je promlčení nebo jestli se na to vůbec přijde. Pojistné podvody probíhají a nikdo o tom nemusí ani vědět, buď v malých částkách, nebo jako dobře udělaný podvod. Když mluvíme o zisku, tak to pachatel buď dělá kvůli získání finančních prostředků, nebo třeba proto, aby již nadále nemusel platit splátky za věc, např. motorové vozidlo. Důvodem je, že v případě odstoupení od leasingové smlouvy, musí (záleží na smluvním ujednání) zaplatit uživatel motorového vozidla další poplatky. Ovšem v případě odcizení vozidla tomu tak není. Dochází tak k fingovaným krádežím vozidel a následným pojistným podvodům.

2. Jak se podle Vás dá popsat postup pachatelů?

- Tak nejdříve samozřejmě nahlásí/oznámí pojistnou událost na pojišťovnu nebo přes policii. Konkrétně například nahlásí krádež motorového vozidla na policii, podají vysvětlení u policejního orgánu a s tím poté jdou na pojišťovnu – to je u všech případů stejné. Pojišťovny pak čekají na rozhodnutí policejního orgánu.
- K tomuto Vám můžu uvést zajímavý příklad – v servisu měnili rozbité čelní sklo na motorovém vozidle, kdy toto doplnili o standardní formulář k dopravní nehodě, kde jako viníka nehody, od jehož vozidla odlétl kámen a rozbil čelní sklo jejich klientovi, doplnili údaje k osobě, která si u nich nechala dříve měnit čelní sklo. V některých případech o tom údajní viníci věděli, jelikož byli se servisem domluveni, v jiných případech pak o tom nevěděli vůbec.

3. Liší se pachatel od pachatele, záleží na věku či vzdělání? Nebo zda se vůbec v něčem odlišují?

- Jak už jsem zmiňoval na začátku rozhovoru, jediné, v čem můžeme pachatele odlišit je důvod proč daný čin udělali. Rozdělujeme je tedy na recidivisty a jednorázové pachatele (náhodný – finanční situace).

4. Odlišuje se postup pachatelů „zaměstnanců“ pojišťovny a ostatních pachatelů? Setkal jste se s takovým případem?

- Tak samozřejmě, že zaměstnanec pojišťovny je opatrnější, ví, na co si dát pozor a zároveň má zkušenosti s tvořením smluv, co kam napsat a jak co udělat. Člověk, který pracuje pro pojišťovnu a přímo například vytváří smlouvy, má výborně prostudovaný terén a přesně ví, kde může udělat změnu nebo čemu se vyhnout, nebo čeho se vyvarovat. S tímto konkrétním případem jsem se snad ještě nesetkal.

5. Je nějaká nejčastější chyba na jejíž základě se pojistný podvod projeví?

- Určitě to bude změna výpovědí. Když pachatel opakovaně mění výpověď, tak už víme, že tu něco nesedí a je to podezřelé.
- V naší práci využíváme hojně kamerové systémy a záznamy telekomunikačního provozu. Tudíž si jeho výpověď samozřejmě můžeme ověřit. Jakmile jsme schopni vyvrátit výpověď oznamovatele, vydáváme usnesení o doložení věci dle § 159a/1 TŘ. Jakmile toto nabude právní moci, můžeme vydat usnesení o zahájení trestného stíhání. Nejde jen o změnu ve výpovědi, ale i o nesrovnalosti v dalších šetřeních. Samozřejmě se musíme zaměřit i na finanční situaci dotyčné osoby.
- Třeba například klíče od vozidla, máte vždy od výrobce k dispozici 2 klíče a on nám donesl jenom jeden pravý a druhý, který do auta nepasuje. U nových aut se v klíči ukládají veškeré informace o autu, stav kilometrů, palivové nádrže, ale i třeba vnější teplota. U starších aut, ale tuto vlastnost klíče nemají, bavíme se tedy o nových modelech vozidel. Přes automobilky tedy zjistíme, zda se informace u daného typu vozidla dají načíst nebo ne. I když informace nenačtou, dokážou zjistit, zda daný klíč patří přímo k požadovanému autu.
- Uvedu Vám příklad – majitel nahlásí odcizení auta, vozidlo se nám podaří najít a vidíme, že nemá poškozený zámek ani spínací skříňku a zároveň nám poškozený vydal oba klíče. V tu chvíli se dělá vyšetřovací pokus, zda oba vydané klíče pasují k autu. Za přítomnosti obhájce (pokud ho má) se vezme auto a zkouší se klíče, zda jde odemknout a nastartovat, vše se

natáčí na kameru a napíše se protokol. V tuto chvíli máme důkaz pro trestní řízení.

- Protože pachatel může mít někoho kdo mu auto odveze do zahraničí nebo na vrakoviště (aby dotyčný nebyl zachycen na kamerách) a pak mu doveze klíče od vozidla zpět. Tudíž má dotyčný oba klíče, ale auto ne, v tu chvíli se načítá klíč, abychom měli informace, pokud nejde načíst je to plus pro pachatele. Je potřeba důkaz, pokud k pojistnému podvodu došlo, zkoumá se i finanční situace pachatele.
- Další příklad můžeme uvést, když má motorové vozidlo na leasing, protože pokud mu auto odcizí, tak peníze dostane leasingová společnost. Tento specifický čin se dělá, když se třeba chtějí zbavit auta – společnost po něm chce doplatit částku nebo je na autě závada. Tudíž se zbaví auta a ohlásí to jako krádež.

Dále v rozhovoru uvedl, že dlouho neřešili pojistný podvod, jelikož jich moc není nebo se na ně nepříjde. Poté si ale vzpomněl na zajímavý případ, který se stal za pomoci tzv. „bílého koně“. Jednalo se o případ, který se týkal nemocnice a zdravotní pojišťovny. Pachatel si našel „bílého koně“, který nahlásil, že ztratil občanský průkaz a šel si tedy udělat nový, ale namísto „bílého koně“ byla občanka vytvořena s obličejem pachatele, který si dokonce vzal i paruku, ale stále na jméno „bílého koně“. Pachatel hlásil úrazy na daný občanský průkaz (tedy jméno „bílého koně“) a inkasoval z toho peníze. U těchto případů se stává, že se na ně nepříjde. Když ale člověku začne chodit 10 pojistných plnění během půl roku od různých pojišťoven je to dost podezřelé, na což může přijít Finanční analytický úřad, který řeší podezřelé finanční transakce. Tento pak věc hlásí pojišťovně nebo přímo Policii ČR. Samozřejmě „bílý kůň“ o tom věděl a měl z pojistných plnění také provizi. A samozřejmě byl po celou dobu bez občanského průkazu, protože starý nahlásil jako ztracený a na novém byla fotka někoho jiného, tudíž na toto by se dalo přijít i úplnou náhodou například kdyby ho kontrolovala policie např. za překročení rychlosti a v systému by jim neseseděla podoba.

V tuto chvíli jsem se v rozhovoru zaměřila více na téma případů:

6. Jsou případy rozdílné nebo mají podobný vzorec?

- Pachatelé jsou různí, tudíž nelze říct, že by měli podobný vzorec nebo by byl pachatel specifický.

7. Mají pojistné podvody tendenci narůstat nebo klesat?

- Je to stejné jako v ostatní trestné činnosti, tedy případy jsou ve vlnách – náhlý nárůst pojistných podvodů a následný pokles. Pak může přijít nárůst v jiných oblastech, stále se to opakuje dokola, tedy Vám nedokážu říct, jestli narůstá nebo klesá.
- Můj názor je takový, že pojistné podvody budou narůstat se zhoršující se finanční situací u lidí. Pokud se bude vše zdražovat a bude méně peněz, v tomto případě pak budou pojistné podvody stoupat.

8. Myslíte si, že se pojistné podvody rozlišují v průběhu roku (roční období)?

- Asi ne, tedy určitě ne. Je tu samozřejmě možnost při dovolených v zahraničí, tedy zejména přes letní sezónu, jak už jsem zmiňoval dříve při případu z Egypta. Jinak v tom rozdíl určitě nevidím.

9. Je náročné prosazovat pojistné podvody u soudu?

- Zejména záleží na důkazní situaci, některé případy jsou dobře prokazatelné a některé ne. U aut je to tak, že buď byl pachatel jinde, než uvádí a vozidlo bylo také jinde. Načtení klíče nesedí a v tu chvíli odchází určitě s nějakým trestem od soudu. Přesně na tento příklad se můžeme podívat do zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku a to na § 210 – pojistné podvody:

„(1) Kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí

a) v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy,

b) v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo

c) při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“

- Dokonce jsem se několikrát a opakovaně setkal od státní zástupkyně s reakcí ať se dotážu pojišťovny, jestli by i tak vyplatila pojistné plnění, kdyby se dozvěděla, že se jedná o případ, kdy bylo uvedeno, že vozidlo nebylo nikdy bourané, tudíž je pojistka např. 15.000 Kč měsíčně s určeným pojistným plněním v závislosti na stavu a stáří vozidla. A poté se zjistí, že auto bourané bylo, osoba tedy uvedla nepravdivé údaje. V takovém případě, pokud by uvedl pravdu hned od počátku, by mu pojišťovna buď dala nižší či vyšší splátky pojištění nebo nižší pojistné plnění. Pokud by to i v takovém případě pojišťovna uznala, tak se to nebere jako pojistný podvod.
- Můžeme u toho také uvést příklad pojistného podvodu, který spáchají cizinci z okolních zemích, kteří přijedou do Prahy. Páchají tu s vozidly pojistné podvody, přijedou sem, nahlásí odcizení vozidla a ohlásí to ve své zemi pojišťovně (hodně Německo a Polsko). Přijedou dvěma vozidly do Prahy, vystoupí 4 osoby, jeden zůstane na hotelu, ale ostatní osoby odjíždí s vozidly pryč. Daná osoba zůstane do druhého dne na hotelu a ráno nahlásí odcizení vozidla. Po prvotním podání vysvětlení se vrací zpátky do své země a je tedy časové náročné takové případy pojistného podvodu řešit, protože se stal na území naší republiky a pachatel je už zpátky v cizině a vozidlo má pojištěné u pojišťovny ve své zemi. Musí se to celé řešit v cizím jazyce a jsou potřeba překlady a překladatelé. Nejjednodušší je domluvit se se státním zástupcem, aby si trestní stíhání přebral stát, kde se pachatel zdržuje.

10. Jak je to v případě psaní obžaloby (prokázání subjektivní stránky)?

- Tak my přímo obžalobu nepíšeme, ale pokusím se Vám to vysvětlit. My jsme stále v kontaktu se státními zástupci, takže oni vědí, co píšeme a co řešíme. Mají tedy přehled a můžou případně říct, že něco chybí nebo je něco špatně. Ukládají nám pokyny, jak ve věci pokračovat. Státní zástupci mají přehled o tom, co je ve spise a mají do něj přístup.
- Sepsání obžaloby se pak přímo odvíjí od návrhu na podání obžaloby a usnesení dle § 160/1 TR.

11. Nejčastější druhy pojistných podvodů?

- Nejčastějším druhem budou určitě podvody s motorovými vozidly, ale samozřejmě se dějí pojistné podvody na jiném majetku (domy, byty). My jsme rozdělení na problematiku, pokud je spáchán pojistný podvod s vozidlem, tak to řešíme my.
- Poslední dobou se hodně objevují internetové podvody, ale to jsou podvody klasické a ne pojistné.
- Důležité je si říct i to, že právnická osoba může být také stíhaná za pojistný podvod.

12. Jaká je prevence proti pojistným podvodům?

- Prevence u pojistných podvodů nejde. Určitě se může medializovat aktuálně řešené pojistné podvody například „pozor pojistné podvody na vozidlech“, ale nemyslím si, že by to bylo účinné nebo viz případ z Egypta „*dejte si pozor, když budete na dovolené na naháněče z klinik*“. Jinak prevence nejde. Pokud se člověk rozhodne podvod udělat, tak prevence nepomůže.
- Nevím přesně jaké šetření mají pojišťovny, ale co mám za informace, tak se to za posledních pár let zlepšilo. Když si chcete pojistit vozidlo, chtějí minimálně fotky, jako důkaz, že ho máte a v jaké je přibližně stavu.

13. Pomáhá digitalizace zabraňovat podvodům (online podpisy)?

- Myslím si, že elektronický podpis pomůže hodně, ale nedokážu říct, zda to bude zabraňovat podvodům. Pachatel má s pojišťovnou smlouvu jasně danou. Jde spíše o pachatele, že chce pojišťovnu zneužít. Tohle je spíše u klasických podvodů jako směnky, nájem, prodej věcí, tam by digitalizace pomohla.
- Na druhou stranu, pokud si půjdete něco koupit nebo půjčit, tak Vás nemůžou donutit mít elektronický podpis. Ten, co to chce koupit může podat dotaz na Českou obchodní inspekci, že není povinnost mít elektronický podpis, tak proč by ho musel mít jako podmínku při koupi věci.

14. Napadají Vás další informace k danému tématu, které jsme neprobrali?

- Budete mít pojištěné auto a vykradou Vám ho, vy to nahlásíte na pojišťovnu a pojišťovna Vám vyplatí pojistné plnění. Buď Vám vyplatí celé pojistné plnění, nebo jen část, pak jsou vlastně dva poškození. Vy a pojišťovna. Pokud ale vyplatí celé pojistné plnění, přecházejí práva poškozeného pouze na pojišťovnu. To bývá ale spíš u krádeží celých vozidel. V případě vloupání do vozidla Vám pojišťovna uhradí např. poškozené okno, ale už ne věci, které jste měla ve vozidel, pokud se Vaše pojistka nevztahuje i na toto. Pojišťovny jsou pak samozřejmě poškozenými a mají nárok nahlídnout do spisu podle § 65 ze zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád):

„(1) Obviněný, poškozený a zúčastněná osoba, jejich obhájci a zmocněnci mají právo nahlížet do spisů, s výjimkou protokolu o hlasování a osobních údajů svědka podle § 55 odst. 2, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí. Totéž právo má zákonný zástupce nebo opatrovník obviněného, poškozeného nebo zúčastněné osoby, jestliže tyto osoby nejsou plně svéprávné nebo je-li jejich svéprávnost omezena. Jiné osoby tak mohou činit se souhlasem předsedy senátu a v přípravném řízení se souhlasem státního zástupce nebo policejního orgánu, jen pokud je toho třeba k uplatnění jejich práv.

(2) V přípravném řízení může státní zástupce nebo policejní orgán právo nahlédnout do spisů a spolu s tím ostatní práva uvedená v odstavci 1 ze závažných důvodů odepřít. Závažnost důvodů, ze kterých tato práva odepřel policejní orgán, je na žádost osoby, jíž se odepření týká, státní zástupce povinen urychleně přezkoumat. Tato práva nelze odepřít obviněnému a obhájci, jakmile byli upozorněni na možnost prostudovat spisy, a při sjednávání dohody o vině a trestu.“

- Když se ukončuje spis a odkládá se na neznámého pachatele (§ 159a/5 TŘ), tak se usnesení zasílá i pojišťovnám, mají na tom právní zájem. Aby pachatel uplatil nárok na pojistné plnění, tak dnes postačí, že to oznámí na

policii nebo pojišťovnu. Stačí říct, že mu bylo odcizené auto a má ho pojištěné.

- Měli jsem takový oříšek – zahájilo se trestní stíhání pachatele pro pojistný podvod. Před tím jsme krádež vozidla odložili dle § 159a/1 TŘ, že se skutek nestal. Ve věci byla podána obžaloba, ale soud obžalovaného zprostil s tím, že se pojistný podvod nestal. A nastala situace, kdy bylo rozhodnuto o tom, že se nestala ani krádež, ani pojistný podvod. V takovém případě musí státní zástupce zrušit rozhodnutí policejního orgánu ve věci krádeže a policejní orgán musí znovu konat a rozhodnout. Pokud nejsou žádné důkazy, směřující k objasnění krádeže, policejní orgán vydá usnesení dle § 159a/5 TŘ.
- Pokud policejní orgán vydá ve věci krádeže vozidla usnesení dle § 159a/5 TŘ, neznamená to automaticky, že pojišťovna vyplatí pojistné plnění. Pokud bude mít pojišťovna pochybnosti o tom, zda ke krádeži došlo či nikoli, pojistné plnění vyplatit nemusí. Na druhou stranu pak pojišťovně hrozí, že se bude s klientem soudit v občanskoprávním řízení.

6.2. Rozhovor č. 2

Mým respondentem u druhého rozhovoru byl Tomáš Hájek, manažer prevence, vyšetřování a mobilní likvidace ve společnosti Direct pojišťovna. Respondent dostal seznam otázek, na které popořadě odpovídal. Souhlas s uvedením jména, pracovní pozicí a s přepisem rozhovoru do mé práce je součástí přílohy D.

1. Jak může pojišťovna identifikovat pojistné podvody?

- Softwarovou analýzou tzv. antifraudovým programem nebo je možností manuální upozornění od subjektů, které pracují s klientem, těmi jsou likvidátoři, technici, revidenti (osoba, která provádí revize), správa pojištění nebo asistence.
- Pro vysvětlení jsou škody, které nemůže likvidátor z titulu své pozice proplatit, dokud neprojdou revizí, tedy dokud je neschválí revidenti např. vysoká plnění, na které nemá likvidátor limit.

2. Jakými způsoby lze minimalizovat riziko pojistného podvodu?

- Riziko lze minimalizovat v rámci soft řešení a v rámci manuálního zjišťování.
- V rámci soft řešení lze minimalizovat riziko kvalitní sadou parametrů k jejich porovnávání a nastavení interakcí, které mají sledovat.
- V rámci manuálního zjišťování lze minimalizovat pojistné podvody školením lidí a zlepšováním jejich odbornosti.

3. Jak mohou pojišťovny snížit své finanční ztráty kvůli pojistným podvodům?

- Prevencí nebo represí, kdy represe je aktivní odhalování podvodů. Důležité je podvodníky postihovat například vymáháním nákladů na šetření. Určitě také podávat trestní oznámení, dále tyto osoby a subjekty black listovat, aby se do pojištění nevracely.
- Pro pochopení, bych se ještě vrátil k pojmu vymáhání nákladů na šetření. Pojišťovna může v takových případech vyčíslit své náklady na odhalení podvodu, bývá to spojeno zejména s výjezdem vyšetřovatele na místo.

Tedy jeho reálné náklady na cestu a počet hodin, které strávil šetřením události. To můžeme a zpravidla také chceme po klientovi uhradit.

4. Jaké nástroje používají pojišťovny pro prevenci pojistných podvodů?

- Jednou z možností je black listování osob, což znamená definovat si rizikové klienty a na ně nastavit parametry, aby se do pojištění nevraceli. I když správně se Black listy nepoužívají. Přesto je všechny pojišťovny mají a nazvou je např. seznamem rizikových klientů a pak je všechno v pořádku. Je to v podstatě jen hra se slovy, ale význam je stejný.
- Následně sledování škodovosti velkých kmenů pojištění (flotil), sledovat vývoj makléřů a také neprodužovat spolupráce s těmi, kteří do pojišťovny přinášejí kritické klienty.
- Pro vysvětlení škodovosti velkých kmenů pojištění (flotil) si představte situaci velkého podniku například velké zemědělské družstvo. Mají u nás (u pojišťovny) pojištěny budovy, stroje, provozy a výrobní linku. Vše kromě budov má prakticky bezeškodní průběh. Například jsme kvůli vichřici několikrát platili vysoké pojistné plnění. Když sečtete všechno vybrané pojistné, za všechny druhy pojištění, které u nás subjekt má. A budete brát jako časovou jednotku jeden rok a vyberete na pojistném např. 400.000 Kč. Během roku bude vichřice, která dvakrát poničí budovy, s celkovou hodnotou za 350.000 Kč – $350/400 * 100$, škodní průběh tedy je 87,5 %. Šetřením zjistíme, že družstvo má takových budov třeba dvacet a všechny nejsou v dobrém stavu, prakticky při každém větším větru by vznikaly škody. Pak buď celý objekt vypovíme s celým pojištěním, co u nás mají zařízené nebo můžeme zdražit, protože bychom hradili více než kolik bychom vybrali na pojistném. Dobrý flotilový kmen by měl mít škodovost do 55 %, ale to je v každé pojišťovně jiné. Navíc se může stát, že jedna velká škoda takovou škodovost zhorší, ale toto se dá tolerovat, protože to v dalším roce napraví.

5. Jak často máte podezření na pojistné podvody?

- Obecně dle ČKP je až 30 % událostí, kde je možné vysledovat manipulaci. U nás v pojišťovně aktuálně máme 12-15 % škodních událostí, u kterých zjišťujeme nějaké pochybnosti. Následně cca 10 % končí tím, že se došetří buď přímo podvod nebo manipulace, např. ohledně navyšování škody. Tedy 2-5 % z šetřených událostí nakonec zaplatíme.

6. Jak postupujete, když vám přijde podezřelý případ pro vyplacení pojistného plnění?

- Je to dost individuální, je to rozdílné případ od případu. Záleží, o jaký podvod jde a také, ve které sféře pojištění se nachází. Například klient uplatňuje škodu velmi krátce po sjednání smlouvy – dnes víme, že na internetu je možné pojistku sjednat v řádu minut. Můžeme uvést příklad na události dopravní nehody, kdy nás zajímají skutečně přesné minuty. Přesněji, kdy k nehodě došlo a zda již v tu dobu byla platná smlouva, nebo zda nemohlo dojít k jejímu sjednání po nehodě. Chceme doložit fotky z místa a z jejich metadat zjišťujeme pořízení, dále se doptáváme, kdy byla nehoda hlášena na číslo 158 - policii.
- Při jiném případě, máme třeba podezření na to, že servis fakturoval výměnu originálního dílu, a přitom opravu řešil tak že použil původní díl a ten jen opravil. Pak následně prohlédneme vozidlo po opravě a změříme laky, tím se myslí jejich tloušťka, a z těchto hodnot dokážeme zjistit, zda šlo o původní díl nebo nový.

7. Jaké kroky musíte udělat, abyste mohli úspěšně vyšetřit pojistný podvod?

- I to je dost individuální, můžeme se vrátit zpátky k předchozím dvěma případům. U škody krátce po sjednání stačí dojet za klientem a nechat si ukázat fotky v jeho telefonu a z něj zjistit data pořízení. Někdy je ale pošle i sám klient přes email, aniž by si byl vědom, že tyto informace můžeme najít na fotkách. U škody, kdy podváděl servis je zapotřebí udělat prohlídku vozidla po opravě. Tu může provést vyšetřovatel, nebo i technik, pokud dostane správné zadání.

- Je ale mnoho podvodů z jiných segmentů škod, kdy vyšetřovatel na místě musí být. V podstatě musí vyslýchat klienty a zjišťovat chronologii událostí, tedy za jakých okolností ke škodě došlo. Nebo musí být na místě a vyšetřovat ve spolupráci s policií nebo hasiči vznik události například jak vznikl požár. Činnosti k odhalení jsou velmi rozmanité a občas zcela záleží na kreativitě vyšetřovatele, jak k výsledku dojde.

8. Jaké jsou nejčastější způsoby, jak se pojistní podvodníci pokouší zmást pojišťovnu?

- Nejčastějším podvodem současné doby je podvod, který by se dal nazvat „něco navíc“. Při reálné škodě, která se klientovi stala uplatní něco navíc v podobě nesouvisejícího poškození. Abych to lépe vysvětlil na příkladu při pojištění auta – klient utrpěl náraz zepředu, tudíž se mu má uplatnit pojištění na poškozenou část auta, avšak on uplatní ještě bok auta, který nedávno odřel na parkovišti, ale nenahlásil to jako škodu, proto to teď vidí jako možnost pro uplatnění.

9. Jaké jsou nejdůležitější kroky, které je třeba udělat, aby se pojistným podvodům dalo zabránit?

- Podle mě takové kroky neexistují, stále tu bude skupina lidí, která to bude zkoušet, samozřejmě se to dá alespoň omezit. To může být na jedné straně správná prevence, ve formě zádržných pravidel, která např. nepustí klienta do dalšího pojištění.
- Na druhé straně pak lepší softwarová pravidla – umělá inteligence, která se naučí sledovat vazby mezi klienty např. obrácení role ve škodách (v jedné škodě jsem poškozený, ve druhé škodě jsem viník a ve třetí škodě řídím vozidlo viníka).

10. Jaká je nejúčinnější metoda pro zjišťování pojistných podvodů?

- Ideální stav by byl sledovat kritické klienty, kteří v minulosti spáchali podvod napříč všemi pojišťovnami. Tedy sdílet si tyto údaje napříč celým pojistným trhem, to ale zatím nefunguje.

11. Jaké jsou následky pro klienta, který je zapleten do pojistného podvodu?

- Nejdříve zamítnutí pojistného plnění, dále výpověď smlouvy, až po možné podání trestního oznámení.

12. Jaké kroky je třeba udělat, aby se předešlo podvodům, které se týkají pojištění?

- Zrevidovat produkty pojištění, tak aby nevznikly mezery, které lze využít k páchaní pojistných podvodů, například mám auto, které přestalo být pojízdné v Ostravě, ale bydlím v Praze. Moje pojištění nekryje odtaž na tak velkou vzdálenost, takže si sjednám ještě jedno pojištění u jiné pojišťovny, kde si sjednám vyšší asistenci. Druhý den nechám auto odtáhnout, ale smlouvu nikdy nezaplatím, takže prakticky jsem odtažen na náklady pojišťovny, které se peníze nikdy nevrátí.

13. Jaké jsou nejlepší způsoby, jak pojistné podvody odhalit?

- Na to asi neexistuje jednoduchá odpověď. Ale určitě je to kombinace nějakého antifraud programu s kombinací dobře vyškolených lidí, kteří se se škodami setkávají denně, tedy likvidátoři, technici a tým vyšetřovatelů, který dokáže taková podezření správně prověřit. Samozřejmě velkou roli hraje prevence, kdy se pojišťovny snaží zastavit kritické klienty ještě před sjednáním pojištění.

14. Jaký používáte postup k prověření pojistných podvodů?

- Prověřujeme nahodilost, to je náhlá nepředvídatelná událost, při níž dojde ke hmotné škodě nebo újmě na zdraví.
- Dále kompatibilitu, ta zahrnuje vzájemné uspořádání poškozených dopravních prostředků, charakter vzniklých stop a poškození, rovněž i intenzitu poškození s respektováním uspořádání dílů kolizních partnerů v poškozených oblastech. Kompatibilita může být plná, tedy všechna poškození na účastnicích škodné události jsou v souladu a jejich vznik lze vysvětlit předestřeným nehodovým dějem. Kompatibilita může být i částečná, tedy pouze část poškození souvisí s předestřeným střetem, ostatní poškození pocházejí z předchozích poškození.

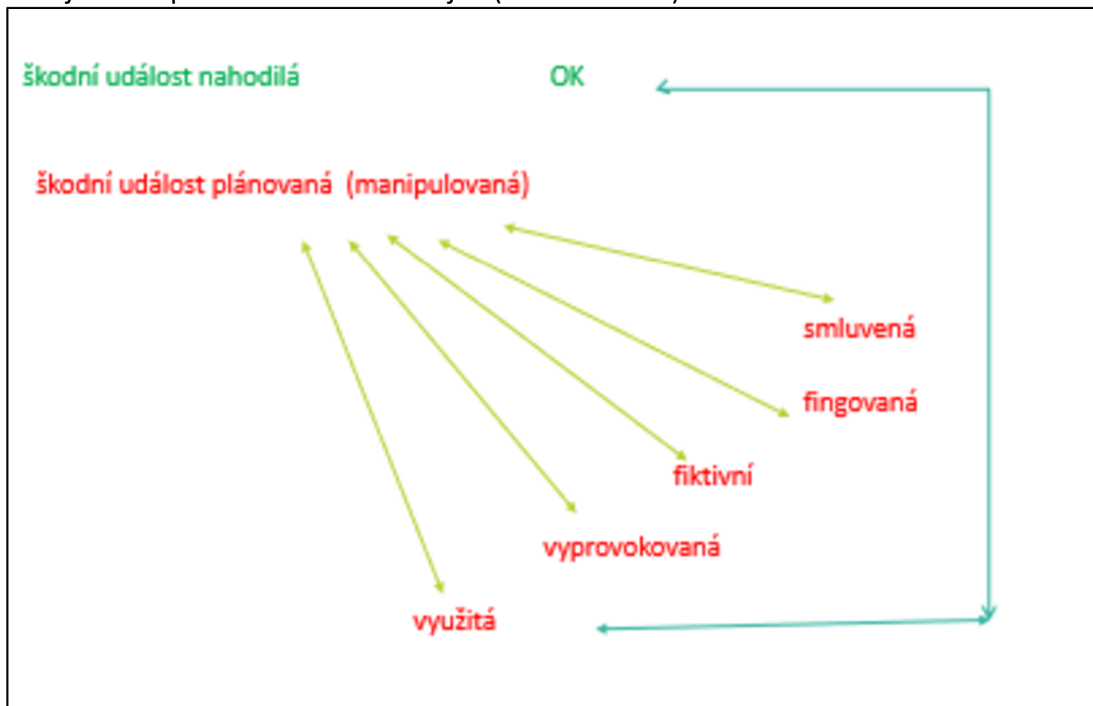
- Následně prověřujeme také plauzibilitu, která zahrnuje úvahy k počínání řidičů kolizních vozidel v oboru dráha – čas – rychlost v souladu s fyzikálně technickými zákonitostmi. Jinými slovy rozumíme posouzení hodnověrnosti vzniku a průběhu škodného děje, tak jak je děj předestřen účastníky škodné události, či popisován svědky. Konkrétně jde v praxi zejména o posouzení doby reakce řidiče, přiměřenosti, způsobu a intenzity jeho manévrování a v jím vylíčené dopravní situaci a následně posouzení technické přijatelnosti výpovědí.

15. Jak můžeme rozdělit pojistné podvody?

- Pojistné podvody rozdělujeme na více druhů:
  - a. Smluvený – jde o dohodnutou, úmyslně zapříčiněnou kolizi mezi dopravními prostředky, tedy skutečný náraz ale nikoli nahodilý,
  - b. Fingovaný – ke kolizi mezi prostředky nedojde, jde jen o přistavení již poškozených vozidel na místo a zinscenování postavení jako by došlo k jejich kolizi,
  - c. Fiktivní – „škoda jen na papíře“ nedošlo ke kolizi ani prostředky nebyly na místě škodné události,
  - d. Využitá – při reálné dopravní nehodě, ke které došlo nahodilým způsobem dojde ke zvýšení škody, nebo uplatnění poškození, které nevznikla při předmětné dopravní nehodě,
  - e. Vyprovokovaná – využití řidičské chyby nebo atypické situace v silničním provozu, kdy „poškozený“ vláká škůdce do kolizní situace.
- Dále můžeme pojistné podvody dělit podle různých segmentů, například jak vznikají, v jaké době, zda dávno před uplatněním škody nebo až za jejího běhu, nebo hned na začátku.
- A dají se také rozdělit podle toho, kdo podvod páchá, zda přímo pojištěný, makléř nebo oprávněný.

Obrázek č. 1: Grafické znázornění škodní události nahodilé a plánované (pro doplnění otázky č. 14 a 15)

Zdroj: od respondenta Tomáše Hájka (rozhovor č. 2)

7. Shrnutí rozhovorů

Důvodů, kvůli kterým lidé páchají pojistné podvody je spousta, většinou je můžeme rozdělit do dvou skupin na recidivisty a jednorázové pachatele, kteří pojistné podvody páchají kvůli finančním potížím. Jednorázoví pachatelé páchají trestnou činnost s tím, že jim podvod projde a policie na nic nepřijde, ale setkávají se s opakem. U recidivistů jsou naopak vidět zkušenosti z předchozích trestných činů, tedy pachatelé si dávají pozor na chyby, které jim v minulosti byly prokázány. Naopak pojišťovny mohou pachatele pojistných podvodů rozdělit podle toho kdo je páchá, může to tedy být pojištěný nebo makléř.

Postup pachatelů je u všech případů stejný, nejdříve nahlásí pojistnou událost na policii a zároveň na pojišťovnu. Většinou nejdříve hlásí událost na policii, kdy následně po podání vysvětlení jdou na pojišťovnu. Pojišťovny v dnešní době internetu a rychlého sjednávání smluv, zajímají přesné minuty. U dopravní nehody např. kdy byla sjednaná smlouva, zda byla platná v době nehody, kdy k nehodě došlo, doložení fotek z místa a kdy se nehoda nahlásila na policii.

Jelikož jsou pachatelé různí, tak nelze nastavit specifický vzorec pro pojistné podvody. Jako v ostatní trestné činnosti, mají pojistné podvody tendenci náhlého nárůstu a následného poklesu.

Pojišťovny identifikují pojistné podvody pomocí softwarové analýzy tzv. antifraudovým programem nebo upozorněním od subjektů, pracujících s klienty. Nejčastějším druhem pojistných podvodů jsou podvody s motorovými vozidly. Avšak pojistné podvody se mohou objevit i v životním a úrazovém pojištění, například v prvním rozhovoru zazněl případ, kdy pachatel využil „bílého koně“ pro inkasování peněz od zdravotní pojišťovny z nahlášeného úrazu.

Pojišťovny rozdělují pojistné podvody na více druhů – smluvené, fingované, fiktivní, využitě a vyprovokované. Nejčastějším podvodem v současné době je, když při dopravní nehodě, která se skutečně stala a došlo k ní nahodilým

způsobem, dojde ke zvýšení škody v podobě nesouvisejícího poškození s danou nehodou, tento podvod se dá nazvat „něco navíc“.

Prevence u pojistných podvodů je složitá, pokud se osoba rozhodne trestný čin spáchat, tak prevence nepomůže. Avšak pojišťovny za posledních pár let zlepšily šetření a nástroje k prevenci a odhalování pojistných podvodů. Jeden z nástrojů pojišťoven k prevenci je „seznam rizikových klientů“, definovat rizikové klienty a zamezit jejich návrat do pojištění s tím souvisí zádržná pravidla, která nepustí rizikového klienta do dalšího pojištění. Nedá se zabránit pojistným podvodům, avšak dají se omezit. Pomocí pro omezení jsou i softwarová pravidla, umělá inteligence, která dokáže sledovat vazby mezi klienty. Dále aby se předešlo pojistným podvodům je možné zrevidovat produkty pojištění, aby nevznikly mezery, které pachatelé mohou využít k páčání trestné činnosti.

Pojistné podvody není lehké odhalovat, ale kombinací antifraud programu a vyškolení osob, dokáží pojišťovny prověřit skoro každé podezření.

Pojišťovny mají kvůli pojistným podvodům i finanční ztráty, ke snížení může pomoci prevence nebo represe (aktivní odhalování podvodů). Pachatele pojišťovny postihují vymáháním nákladů na šetření, kdy společnost vyčíslí náklady na odhalení podvodu, tím bývá zejména výjezd vyšetřovatele na místo. Mezi další postihy patří podávání trestního oznámení na policii. Tedy, aby pro klienta vznikly následky, nejdříve zamítnutí pojistného plnění, následně výpověď smlouvy až po podání trestního oznámení.

Nejčastější chyba, při které se pojistný podvod projeví je změna výpovědi, když pachatel výpověď změní je to signál pro to, že nějaké informace nesedí. V policejní práci využívají kamerové systémy a telekomunikační záznamy provozu, na kterých se dá výpověď podezřelého prověřit. V případě, kdy je policie schopná výpověď oznamovatele vyvrátit, vydává usnesení podle § 159a/1 TŘ a následně po nabytí právní moci vydají usnesení o zahájení trestního stíhání. Zaměřují se i na finanční situaci dotyčné osoby.

Při prokazování pojistných podvodů u soudu záleží na důkazní situaci, některé případy jsou dobře prokazatelné a některé ne. U aut je to tak, že se jako důkaz dají většinou využít i informace z klíče od auta, ve kterém se ukládá například stav kilometrů. Policie tedy může zjistit, že vozidlo bylo jinde, než oznamovatel uvádí, jelikož informace z načtení klíče nesedí, tudíž odchází od soudu s nějakým trestem.

Závěr

Pojistný podvod je přidělen do majetkové kriminality jako trestná činnost. Je to tedy nezákonné jednání občanů. Při zavedení speciální právní úpravy pro pojistný podvod se usnadnil postih pachatelů. Počty pojistných podvodů stále rostou, tím pádem i počet odhalených pojistných podvodů. Pojišťovny se snaží bránit a předcházet pojistným podvodům pomocí různých softwarů, prevencí a školením zaměstnanců. Odhalování pojistných podvodů je složité, přesto však se systémy stále zdokonalují.

Cílem diplomové práce bylo pochopení problematiky pojistného podvodu z hlediska trestně právního, popis vývoje legislativy v dané oblasti a vysvětlení základních pojmů. Následně popis prevence a postupů při řešení pojistného podvodu ze strany policie a pojišťovny.

Diplomová práce se v teoretické části zabývá vysvětlením základních pojmů, historickým vývojem legislativy pojistného podvodu, charakteristikou pachatele, rozdělením, vyšetřováním a prevencí pojistných podvodů.

V empirické části došlo pomocí rozhovoru k zodpovězení otázek k dané problematice z pohledu policie a pojišťovny. První rozhovor byl proveden s npor. Mgr. Jakubem Al-Rihani, působícím na Obvodním ředitelství policie – Služby kriminální policie a vyšetřování, jako zástupce vedoucího 8. oddělení obecné kriminality. Zabývá se zejména pojistnými podvody u motorových vozidel. Druhý rozhovor byl veden s Tomášem Hájkem, manažerem prevence, vyšetřování a mobilní likvidace ve společnosti Direct pojišťovna.

Závěrem práce je zhodnocení neboli shrnutí provedených rozhovorů a odpovědí na položené otázky, kde jsou uvedené a zpracované získané informace od obou respondentů.

Seznam použité literatury a zdrojů

Odborná literatura:

1. BALOUN, Vladimír. *Organizovaný zločin o jeho možné projevy ve finančním sektoru ekonomiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. ISBN 80-86008-69-X.
2. DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník*. Komentář.I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-790-4.
3. FRYSTAK, Marek a Eva BRUCKNEROVA (eds). *Nové jevy v ekonomické kriminalitě*. Sborník. Brno: MaU, 2020. ISBN 978-80-210-9680-6.
4. GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.
5. HRADEC, Milan. *Pojistné podvody*. 1. Praha: Edice EUPRESS, 2014. ISBN 978-80-7408-089-0.
6. CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. *Hospodská a ekonomická trestná činnost*. Praha: EUPRESS, 2015. ISBN 978-80-7408-109-5.
7. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo – novelizace v letech 1997 až 1999*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-208-8.
8. KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezm. Vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-023-1.
9. MACKEVIČIUS, Jonas a GIRIŪNAS, Lukas. *Transformational research of the fraud triangle*. Ekonomika, Vilnius University, 2013, str. 150-163, ISSN: 1392-1258.
10. NOVOTNÝ, František a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 4. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4.
11. PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika. Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-589-0.
12. REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. str. 111–112. ISBN 978-80-247-3006-6
13. SCHEINOST, Miroslav a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2020*. Praha: IKSP, 2021. ISBN 978-80-7 338-196-7.

14. SMITH, Martha J. a Derek B. CORNISH. Theory for practice in situational crime prevention. Devon, UK: Willan Pub, 2004, ISBN 1881798445.
15. VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA, Jana HULMÁKOVÁ a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. BECK, 2019. ISBN 978-80-7400-732-3.
16. VOJÁČEK, Ladislav a Jaromír TAUCHEN (eds.). *Majetkové a hospodské trestné činy včera a dnes*. Sborník. Brno: PF MaU, 2016. ISBN 978-80-210-8332-5.

Články

17. CHMELÍK, Jan. Historie a současnost pojistných podvodů. *Forezní vědy, právo, kriminalistika*. 2017, roč. 2, č. 2, s. 169-186. ISSN 2533-4387.
18. VYSKOČIL Martin. *Pojistné podvody v ČR – současná situace a trendy*. Kriminalistika. 2018. ISSN 1210-9150.
19. VYSKOČIL, Martin. *Forezně psychologické aspekty pachatele pojistného podvodu a jeho indikace*. Bezpečnostní teorie a praxe. 2018, č. 1. ISSN 1801-8211.

Právní úprava

20. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*
21. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 253/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*, ve znění pozdějších předpisů
22. Zákon č. 40/2009 Sb. *trestní zákoník* v posledním znění
23. Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění
24. Zákona č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním (trestní řád)* v posledním znění

Judikatura

25. Nález Ústavního soudu č. 127/2001 ze dne 20. 2. 2001 ve věci návrhu na zrušení § 250a zákona č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*, ve znění pozdějších předpisů

Webové stránky

26. ČAP: Objem odhalených pojistných podvodů v roce 2022 dosáhl 1,423 mld. Kč. *OPOJIŠTĚNÍ.CZ* [online]. 2023 [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.opojisteni.cz/pojistny-trh/cap-objem-odhalenych-pojistnych-podvodu-v-roce-2022-dosahl-1-423-mld-kc/c:24652/>
27. ELIÁŠKOVÁ, Markéta. Pojistné podvody [online]. Praha, 2016 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/zl9lz/Bakalarska_prace_-_Marketa_Eliaskova.pdf. Bakalářská práce. Bankovní institut vysoká škola Praha. Vedoucí práce Doc. RNDr. Jarmila Radová, Ph.D.
28. Pojistný podvod. *Magazín o úrazovém pojištění* [online]. 2014. [cit. 2022-10-25]. Dostupné z: <http://www.eurazovepojisteni.cz/pojistny-podvod/>
29. Policie ČR. *Statistické přehledy kriminality* [online]. 2023 [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality
30. Prevence jako ochrana proti pojistným podvodům. *Investia.cz* [online]. 2014 [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <http://www.investia.cz/prevence-jako-ochrana-proti-pojistnym-podvodum>
31. ŠKALOUDOVÁ, Hana. Vyšetřování pojistných podvodů [online]. Zlín, 2017 [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: https://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/41063/skaloudova_2017_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce JUDr. Vladislav Štefka.
32. *Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 3 Tdo 1595/2015-33*. Salvia Kraken [online]. 2016 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/3Tdo1595/2015>
33. *Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 7. 2015, sp. zn. 7 Tdo 546/2015-24*. Salvia Kraken [online]. 2015 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/7Tdo546/2015>

34. VYSKOČIL, Martin. Metodika vyšetřování trestného činu pojistného podvodu v oblasti pojištění motorových vozidel. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2019, č. 2. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2019/11/Methodika-vysetrovani%C3%AD-trestneho-cinu-pojistneho-podvodu.pdf>
35. ZEMÁNEK, Václav. Základní charakteristika pojistných podvodů v ČR [online]. Praha, 2017 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/nlsam/BP_VZ.pdf. Bakalářská práce. Bankovní institut vysoká škola Praha. Vedoucí práce Ing. Pavel Východský, PhD.

Seznam grafů a tabulek

Grafy

Graf č. 1: Pojistné podvody za jednotlivé měsíce roku 2022 (registrování a z toho objasněno).....	25
Graf č. 2: Počty pojistných podvodů za roky 2015–2022.....	27
Graf č. 3: Průměrná výše prokázané hodnoty pojistného podvodu	31

Tabulky

Tabulka č. 1: Statistika podvodů pojistných, úvěrových a dotačních za rok 2022	26
Tabulka č. 2: Šetřené případy pojistných podvodů 2022.....	28

Obrázky

Obrázek č. 1: Grafické znázornění škodní události nahodilé a plánované (pro doplnění otázky č. 14 a 15).....	54
--	----

Seznam příloh

Příloha A - Otázky k rozhovoru č. 1	64
Příloha B - Informovaný souhlas k rozhovoru č. 1	65
Příloha C - Otázky k rozhovoru č. 2	66
Příloha D - Informovaný souhlas k rozhovoru č. 2.....	67

Příloha A - Otázky k rozhovoru č. 1

1. Jak byste charakterizoval pachatele pojistných podvodů?
2. Jak se podle Vás dá popsat postup pachatelů?
3. Liší se pachatel od pachatele, zda záleží na věku či vzdělání? Nebo zda se vůbec v něčem odlišují?
4. Odlišuje se postup pachatelů „zaměstnanců“ pojišťovny a ostatních pachatelů? Setkal jste se s takovým případem?
5. Je nějaká nejčastější chyba na jejíž základě se pojistný podvod projeví?
6. Jsou případy rozdílné nebo mají podobný vzorec?
7. Mají pojistného podvody tendenci narůstat nebo klesat?
8. Myslíte si, že se pojistné podvody rozlišují v průběhu roku (roční období)?
9. Je náročné prosazovat pojistné podvody u soudu?
10. Jak je to v případě psaní obžaloby (prokázání subjektivní stránky)?
11. Nejčastější druhy pojistných podvodů?
12. Jaká je prevence proti pojistným podvodům?
13. Pomáhá digitalizace zabraňovat podvodům (online podpisy)?
14. Napadají Vás další informace k danému tématu, které jsme neprobrali?

Příloha B - Informovaný souhlas k rozhovoru č. 1

mpor. Mgr. Jakub Al-Rihani – zástupce 8. oddělení obecné kriminality, Obvodní ředitelství policie – Služba kriminální policie a vyšetřování

Příloha B

Informovaný souhlas s poskytnutím rozhovoru a jeho následným využitím pro účely diplomové práce Pojistné podvody – kriminologický pohled

Podpisem vyjadřuji souhlas s následujícími body:

- Byl jsem informován o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat pro potřebu diplomové práce Denisy Strouhalové s názvem Pojistné podvody – kriminologický pohled.
- Bylo mi sděleno, jaký bude mít rozhovor průběh. Jsem seznámen s právem odmítnout odpovědět na jakoukoli otázku. Odpovědi na dotázané otázky budou uvedeny v textu práce.
- Byl jsem obeznámen s tím, jak bude s rozhovorem nakládáno.
- Dávám své svolení k tomu, že v diplomové práci bude uvedeno mé jméno a pracovní pozice.

Datum: 5.3.2023

Podpis respondenta:

Příloha C - Otázky k rozhovoru č. 2

1. Jak může pojišťovna identifikovat pojistné podvody?
2. Jakými způsoby lze minimalizovat riziko pojistného podvodu?
3. Jak mohou pojišťovny snížit své finanční ztráty kvůli pojistným podvodům?
4. Jaké nástroje používají pojišťovny pro prevenci pojistných podvodů?
5. Jak často máte podezření na pojistné podvody?
6. Jak postupujete, když vám přijde podezřelý případ pro vyplacení pojistného plnění?
7. Jaké kroky musíte udělat, abyste mohli úspěšně vyšetřit pojistný podvod?
8. Jaké jsou nejčastější způsoby, jak se pojistní podvodníci snaží zmást pojišťovnu?
9. Jaké jsou nejdůležitější kroky, které je třeba udělat, aby se pojistným podvodům dalo zabránit?
10. Jaká je nejúčinnější metoda pro zjišťování pojistných podvodů?
11. Jaké jsou následky pro klienta, který je zapleten do pojistného podvodu?
12. Jaké kroky je třeba udělat, aby se předešlo podvodům, které se týkají pojištění?
13. Jaké jsou nejlepší způsoby, jak pojistné podvody odhalit?
14. Jaký používáte postup k prověření pojistných podvodů?
15. Jak můžeme rozdělit pojistné podvody?

Příloha D - Informovaný souhlas k rozhovoru č. 2

Tomáš Hájek – manažer prevence, vyšetřování a mobilní likvidace ve společnosti
Direct pojišťovna

Příloha D

**Informovaný souhlas s poskytnutím rozhovoru a jeho následným
využitím pro účely diplomové práce Pojistné podvody – kriminologický
pohled**

Podpisem vyjadřuji souhlas s následujícími body:

- Byl jsem informován o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat pro potřebu diplomové práce Denisy Strouhalové s názvem Pojistné podvody – kriminologický pohled.
- Bylo mi sděleno, jaký bude mít rozhovor průběh. Jsem seznámen s právem odmítnout odpovědět na jakoukoli otázku. Odpovědi na dotázané otázky budou uvedeny v textu práce.
- Byl jsem obeznámen s tím, jak bude s rozhovorem nakládáno.
- Dávám své svolení k tomu, že v diplomové práci bude uvedeno mé jméno a pracovní pozice.

Datum: 9.3.2023

Podpis respondenta:

Tomáš Hájek

Manažer prevence, vyšetřování a mobilní likvidace
Direct pojišťovna